

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

РОДИТЕЉИ МЛАДИХ СПОРТИСТА КАО ДЕО СПОРТСКЕ
ПУБЛИКЕ

(Мастер рад)

Студент

Живко Мисирача

Ментор

др Бранка Савовић, доцент

Београд, 2019.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

РОДИТЕЉИ МЛАДИХ СПОРТИСТА КАО ДЕО СПОРТСКЕ
ПУБЛИКЕ

(Мастер рад)

Студент

Живко Мисирача

Ментор

др Бранка Савовић, доцент

Чланови комисије

1. др Сандра Раденовић, ванредни професор
2. др Милош Марковић, доцент

Београд, 2019.

Сажетак:

Свакодневно се говори у свим јавним сервисима и медијима како је спорт изузетно значајан за правилан раст и развој детета, као и одраслог човека. Требало би га упражњавати од најмлађих узраста па све до старости, односно, док смо у могућности да се крећемо. Поготову у условима савременог друштва где је технологија све више заступљена у свим сегментима живота, где је ходање и трчање сведено на минимум. Деца све више времена проводе седећи за рачунарима, боравећи на разним друштвеним мрежама, играјући игрице на мобилним телефонима и таблетима, док родитељи проводе много времена на послу радећи како би обезбедили егзистенцију породице. Самим тим, због умора и недостатка слободног времена, запостављају своју децу не играјући се са њима и не посвећујући им довољно пажње. Зато је укључивање детета у неки спорт и редовна физичка активност један од кључних фактора за здрав живот.

Примарни циљ овог мастер рада је био да се утврди утицај родитеља као дела спортске публике на децу која се баве спортом.

Постављеним задацима се требало утврдити у којој мери родитељи долазе на тренинге и утакмице свог детета како би им дали подршку, у коликој мери ометају рад тренера на тренингу и утакмици свог детета, да ли кажњавају своје дете уколико погреша и да ли га грде и вређају због грешке направљене на тренингу и утакмици.

Један од задатака је био да се види да ли је вређање судија са трибина вид насиља и да се утврди у којој мери родитељи дају себи за право да полемишу са судијама током дечије утакмице. Такође се требало утврдити, да ли су родитељи присуствовали свађи родитеља противничких екипа на утакмицама и да ли је честа појава свађе родитеља на трибинама. Последњи задатак је био да се види мишљење родитеља о забрани присуства спортским манифестацијама родитељима који често праве проблеме на утакмицама.

На основу истраживања и добијених резултата 255 родитеља који су попунили анкету из пет различитих спортова, може се видети да већина родитеља долази на тренинге и утакмице свог детета и даје му подршку. У великој мери родитељи ометају рад тренера на тренингу и утакмици иако је већина њих одговорила како је тренер компетентан да обавља свој посао.

Што се тиче притиска на дете, мали проценат родитеља, на срећу детета, кажњава своје дете ако направи неку грешу. Такође, мали проценат родитеља грди и вређа своје дете уколико погреша на тренингу и утакмици.

Оно због чега треба бити забринут, је одговор великог броја родитеља да вређање судија није вид насиља и што они то сматрају нормалном појавом, као и чињеница да је трећина испитаника присуствовала свађи родитеља противничких екипа на трибинама и да је то постало, на жалост, све чешћа појава на дечијим манифестацијама.

Позитиван одговор је дала већина родитеља и сложила се да би требало забранити присуство на трибинама оним родитељима који често праве проблеме и на јавном месту написати њихова имена како би могли да виде сви остали ко су вандали и шта их чека уколико и сами направе неку глупост на дечијој манифестацији.

Кључне речи: Родитељи, деца, насиље, спорт

Abstract:

Every day, all public services and media are told that sport is extremely important for the proper growth and development of a child and an adult, and that it should be exercised from the youngest ages to all ages, that is, until we are able to move. Especially in the conditions of modern society where technology is becoming more and more featured in all segments of life and where walking and running are reduced to the minimum. Children spend more time using sitting on computers, for various social networks, playing games on mobile phones, while working parents spend many hours at their job in order to ensure the family's existence, thus neglecting their children by not playing with them and not devoting to them enough attention. Therefore, involving a child in a sport and regular physical activity is one of the key factors for a healthy life.

The primary goal of this Masters thesis was to determine the influence of parents as part of a sports audience on children who are engaged in sports.

The assigned tasks were to determine the extent to which parents come to their child's practice and matches to give them support, to the extent that they interfere with the work of trainers during training and matches of their child, whether they punish their child if a mistake is made and whether they are rude and insulting because of mistakes.

One of the tasks was to see whether the insults on judges from the stands was a form of violence and to determine to what extent parents give themselves the right to argue with judges during the children's match. It was also necessary to determine whether parents of the opposing teams are involved in the quarrels and whether there was a frequent occurrence of the parents' quarrels in the stands. The last task was to see the opinion of the parents, if a prohibition of their presence in sporting events would lead to less problems on match day.

Based on the research and the results obtained, 255 parents which conducted the survey from five different sports, it can be concluded that most parents come to their child's trainings and games and give them support. They greatly interfere with the work of the trainers at the training and the match, although most of them confirmed that the coach is competent to do his job.

As for the pressuring the child, only a small percentage of parents punishes their child if a child if a mistake is made. Also, a small percentage of parents are rude and insulting to their child if they make a mistake at match.

The concern is the response of a large number of parents which agree that insulting judges is not a form of violence and that they consider it as a normal appearance, as well as the fact that a third of the respondents attended the quarrels of the parents of the opposing teams in the stands and that, unfortunately this is becoming more frequent during children's events.

A positive answer was given by the majority of parents and agreed that it should be prohibited to be present at the stands for parents who often make trouble and write in a public place their names so everybody else can see who are the vandals and what awaits them if they themselves make some nonsense on children's manifestation.

Keywords: Parents, children, violence, sport

САДРЖАЈ:

1. Увод.....	8
2. Теоријски оквир рада.....	10
2.1. Позитивне и негативне стране бављења спортом	10
2.2. Фактори који утичу на одлуку о укључивању у спортску активност	11
2.3. Досадашња истраживања о укључености родитеља у спортски живот детета.....	12
2.3.1. Родитељска подршка младим спортистима.....	15
2.3.2. Родитељски притисак на младе спортисте.....	16
2.3.3. Агресивно и насилно понашање родитеља.....	16
2.3.4. Спортски троугао – тренер, родитељи, дете	18
2.3.5. Најчешћи разлози због којих деца напуштају спорт	19
3. Метод истраживања.....	20
3.1. Предмет истраживања.....	20
3.2. Циљ истраживања	20
3.3. Задаци истраживања.....	20
3.4. Хипотезе истраживања.....	21
3.5. Узорак испитаника	21
3.6. Инструменти истраживања	22
3.7. Анкета	23
4. Резултати истраживања са дискусијом.....	24
4.1. Поређење целог узорка испитаника	24
4.2. Поређење по полу испитаника	33
4.3. Поређење родитеља бивших спортиста и неспортиста.....	40
4.4. Поређење по брачном статусу.....	48
4.5. Потврда хипотеза истраживања.....	60
5. Закључак.....	61
7. Литература:.....	63

1. Увод

Значај спорта у условима савремене цивилизације би требало стално истицати, јер људи још нису свесни негативних последица које носи модерно друштво. Недостатак кретања нарушава неке основне функције нашег организма, доводи до опадања телесних способности и поремећаја у активности организма. Иако су се раније генерације бавиле спортом и физичким активностима из здравствених, економских и других егзистенцијалних разлога, данас су потребе савремених људи у овој области још веће него раније. Редовна физичка активност је један од кључних фактора за здрав живот. Деци и младима је неопходно свакодневно упражњавање неког облика физичке активности умереног до високог интензитета, у трајању од најмање 60 минута (Ayers and Sariscsany, 2013).

Велики број деце и младих бави се спортом. Учествовање у организованим спортским активностима, које обухватају тренинге и такмичења, подразумева готово свакодневно ангажовање. Енергија и напор који млади улажу у спорт и њихова љубав према спорту само су неки од чинилаца који доприносе томе да спортска активност има велики значај за развој њихових психосоцијалних карактеристика. На жалост, искуства која млади стичу у спорту нису увек и нужно позитивна. Искуство спортских стручњака (тренера) и стручњака у спорту (спортских психолога), указује на то да су мотивација за бављење спортом, задовољство које се доживљава током спортске активности и могућност да се кроз спорт развије и унапреди компетентност, једни од кључних разлога што млади трајно остају на различите начине ангажовани у разним видовима спортских активности. Такође, постоји сагласност о томе да спортисти који нису адекватно мотивисани и који су током бављења спортом доживели негативна искуства често напуштају спорт. Идентификовање фактора који посредују у односу између учествовања у организованим спортским активностима и ефеката које спортска активност има на младе веома је важан али и веома сложен задатак.

Спортска активност се одвија кроз интеракцију спортиста и особа значајних за спорт. Поред спортских тренера, судија и вршњака који су актери спортске активности, значајне особе за спортску активност младих су чланови породице, а посебно родитељи (Scanlan,& Lewthwaite, 1984). Породица је основни и најважнији систем у оквиру ког се највећи број младих рађа и развија. Такође, породица је примарни миље у ком се деца и млади социјализују. Већ у раном узрасту деца најчешће од родитеља добијају прве информације о спорту. Истраживања показују да најчешће управо родитељи доносе одлуку да деца почну да се баве спортом (Cote & Hay, 2002).

2. Теоријски оквир рада

2.1. Позитивне и негативне стране бављења спортом

Потреба човека за надметањем је у основи људске еволуције, при чему је спорт, какав данас познајемо, производ модерног друштва. Позитивна страна бављења спортом се састоји у томе што код људи који присуствују или који путем медија прате спортско надметање, доводи до развијања позитивних емоција, страсти и осећања успеха.

Бачанац и Радовановић наводе неке од користи које деца и млади могу имати од бављења спортом. То су пре свега физичке користи, где се побољшавају моторичке способности, опште здравље, координација, флексибилност итд. Затим, социјалне користи (развој међуљудских односа, вештине комуникације, стварање трајних пријатељстава, развој радних навика итд.). Имамо и личне користи, то су уживање и забава (у игри, дружењу, такмичењу...), учи се самодисциплини, залагању, истрајности, смањује вероватноћа формирања нездравих навика као што су пушење, конзумирање алкохола и дроге.

Аутори даље наводе да немају користи само деца од бављења спортом већ и њихови родитељи јер се активно укључују у живот детета. Схватају да су њихова деца активна и здрава, да се забављају, да су под надзором и контролом стручњака итд. Ваџанас и Радовановић, (2005).

Како у животу не иде увек све лагано, тако и у спорту постоји она тамна страна бављења спортом. Многи аутори сматрају како спорт код младих подстиче агресивност, насиље, варање, злоупотребу дрога и недозвољених супстанци, да уништава здравље, подстиче осећање безвредности, некомпетентности.

Негативна атмосфера је карактеристична за спортске манифестације где се подстиче ривалство, пренаглашава победа, деца оптерећују сталним критикама и незадовољством тренера и родитеља, резултира тиме да деца губе интересовање за бављење спортом. Такве младе особе осећају кривицу и одговорност што су изневериле тренера, родитеље и осећају да не заврећују њихову љубав и пажњу. Такође, губе самопоуздање, самопоштовање, постају несигурне и плаше се да прихвате нове животне изазове.

Како би се све ово свело на најмању могућу меру, родитељи би требали да се информишу и заузму правилан став према циљевима и задацима дечијег спорта (спорт у функцији учења, правилног развоја, а не примарно у функцији такмичарског резултата). Али пре свега, безусловна љубав и подршка коју родитељи треба да дају свом детету без обзира на резултат, кључ је за његов правилан развој и одрастање.

2.2. Фактори који утичу на одлуку о укључивању у спортску активност

Велики је број различитих фактора који могу побудити интересовање за бављење спортом код младих особа. Пре свега, ту су родитељи, наставници, вршњаци итд. Међутим, у својим истраживањима Ваџанас и сарадници, (2007 и 2009), долазе до резултата да је утицај породице најважнији.

Непосредно пред полазак у школу (око 5 године живота) буди се интересовање за спорт. Период у коме се деца најмасовније укључују у свет спорта је период између 7 и 10 године живота, и углавном је то под утицајем породице и родитеља који имају позитиван став према спорту.

Породица је основни систем у оквиру ког се највећи број младих спортиста развија и социјализује. Већ у раном узрасту деца најчешће од родитеља добију прве и основне информације о спорту. Истраживања Сôté & Нау, (2002), су показала да су управо родитељи били ти који су донели одлуку да се дете укључи у спорт.

На постизање врхунских спортских резултата утичу многи социолошки фактори. А један од најважнијих је утицај породице. Један од најчешћих проблема у спорту је превелика жеља родитеља, која у већини случајева није ни реална, да од своје деце направе олимпијске и светске шампионе. Како би постигли тај циљ, родитељи праве грешке којих нису ни свесни у том тренутку.

Исписују своје дете из редовне школе и уписују у ванредно школовање, како би имало више времена за тренинге. Често и сами дају отказ у фирми како би имали више слободног времена и посветили довољно пажње свом детету а неретко постају и тренери иако за то нису компетентни.

Дете тада трпи огроман притисак јер оно постаје носилац целокупног породичног бизниса. Свака грешка се посматра кроз призму па самим тим долази и до сукоба мишљења.

Дете би требало да одраста у здравом окружењу као што су породица, школа, пријатељи и кад се све то усклади, спортски резултати не би требали да изостану. Ivanović, (2016).

2.3. Досадашња истраживања о укључености родитеља у спортски живот детета

Последњих година родитељи се све више укључују у активности своје деце како у школским, тако и у спортским активностима. Долазимо у ситуацију да виђамо све већи број родитеља на разним наступима детета, спортским приредбама па чак и на тренинзима.

Интеракција родитељ – дете, везана за спортску активност детета, одвија се у породичној средини и под утицајем је њених карактеристика. У досадашњим истраживањима која су значајна за учествовање младих у спорту проучаван је и значај породичне конфигурације и значај степена физичке и спортске активности родитеља.

Значајна разлика је добијена у истраживању Крамарика (Kramarik, 2000), о укључивању деце у неку спортску активност између деце која живе у породицама само са једним од родитеља.

Разлика је тражена у зависности да ли живе са очевима или мајкама. Добијени резултати указали су на то, да се у спорт укључују у знатно већој мери деца која живе са мајкама које су спортски активне него деца која живе са очевима.

Весковић (Vesковиć, 2007) у свом истраживању на узорку младих кошаркаша, дошла је до резултата да преко 90% те деце живи у потпуним породицама, значи и са оцем и са мајком.

У истраживању које су спровели Корџива и сар., (2004), добијају резултате да подједнак проценат младих спортиста и неспортиста (10 – 15%), живи само са оцем или само са мајком.

О томе колико у породици има деце и да ли родитељи могу да посвете исту пажњу сваком детету уколико се бави спортом, истраживање је спровела Кеј (Кау, 2000). Добијени резултати су показали да спортисти који потичу из породица са већим бројем деце, у мањем проценту описују своје родитеље као оне који пружају подршку њиховом спортском развоју. Ауторка је дошла до закључка, да у великим породицама постоји мањи степен подршке за свако дете понаособ и да је то у основи кључ добијене разлике у овом истраживању.

У већини истраживања види се повезаност између родитеља који су се активно бавили спортом и њиховог учествовања у бављењу спортом сопствене деце. Једно од таквих истраживања спровео је и Кремарик (Kremarik, 2000), где каже да највећи број деце која се баве спортом (око 2/3), потиче из породица где се барем један од родитеља активно бавио спортом.

Сличне резултате су добили и Seabra et al., (2008) где кажу, да је велика вероватноћа да ће се и дете бавити активно спортом уколико је један од родитеља и сам био активан спортиста.

Keresztes et al., (2008), су у свом истраживању дошли до резултата да је за дечаке искуство родитеља значајан предиктор њихове спортске активности за разлику од девојчица.

Адолесценти који се активно баве спортом, у великом проценту добијају подршку за физичку активност макар од једног родитеља Davisom, (2004).

Korjivica i sar., (2004); Ilić, (2012), у свом истраживању, добили су резултате, да се један родитељ спортисте, најчешће отац, активно бавио спортом.

Према истраживањима Hellstedt, (1987), родитељи могу бити премало, умерено и превише укључени у активност детета.

Веома интересно истраживање спровели су Omli i Wiese-Bjornstal (2011); према Holt i Knight, (2014), где су испитали младе спортисте о пожељном и непожељном понашању њихових родитеља за време утакмице. Деца су идентификовала три типа родитеља.

Прва категорија су подржавајући родитељи које карактеришу мирно гледање утакмице, седење, подржавање и охрабривање деце.

Друга категорија родитеља је подразумевала понашање слично тренеровом и генерално је окарактерисана као непожељна категорија.

Трећа категорија је означена као непожељна, јер су родитељи претерано активни. Карактеристика ове категорије је свађа са тренерима, судијама, вређање и понижавање противничке екипе, претерано и прегласно навијање а неретко вређање и омаловажавање и свог детета.

У истраживању Wuerth et al.,(2004), дошло се до занимљивих резултата где су спортисти и њихови родитељи различито проценили степен укључености родитеља у спорт њихове деце током различитих фаза њихове каријере.

Родитељи сматрају да су највише укључени током почетне фазе док су касније мање укључени. Међутим, спортисти су мишљења да активност родитеља остаје и у каснијим фазама на високом нивоу, а односи се пре свега на степен подршке и охрабрења које пружају родитељи.

Како се млади спортисти развијају и расту, у све већој мери су независни од својих родитеља, док улоге тренера и вршњака постају све значајније. У том периоду спорт постаје све мање активност која се изводи ради забаве, а захтеви који се постављају пред спортисту постају све већи Côté & Hay, (2002).

Dunkan i sar., (2002), су добили резултате у свом истраживању да се очеви једнако укључују у спортску активност како синова тако и кћерки.

Међутим, у истраживању Coakley, (2006), се дошло до резултата да се очеви у већем степену директно укључују у спорт синова него у спорт кћерки.

Wuerth, Lee i Alfermann (2004), су истраживале степен разлика укључености мајки у спортске активности свог детета у односу на очеве а који су потврђени у различитим социо-културним срединама. Дошло се до закључака да су мајке емоционално експресивније и активније, а да су очеви у већој мери усмерени на резултат и да дају савете и подстичу децу на интензивније залагање на утакмицама и тренинзима.

На постављено питање, да ли очеви и мајке у једнаком степену врше притисак и дају подршку детету Leff & Hoyle, (1995), су добили следеће резултате: дечаци сматрају да од очева долази већи притисак него од мајки, а девојчице сматрају да је притисак подједнак и од очева и од мајки.

У истраживању које су спровели Scanlan & Lewthwaite, (1984); према Stein et al., (1999), дошли су до закључка да ће млади у већем степену осетити задовољство када добијају подршку од мајки него од очева.

2.3.1. Родитељска подршка младим спортистима

Једна од најважнијих компоненти у здравом развоју детета је подршка родитеља. Она се може манифестовати и кроз подршку при бављењу спортом. Већ је раније наведено да спорт игра веома важну улогу у животу младих људи и уколико родитељи не подржавају и подстичу такав облик провођења слободног времена, може доћи до тешкоћа у развоју и социјализацији.

Имамо три главна вида родитељске подршке приликом бављења спортом: прва се односи на емоционалну подршку, друга на пружање информација а трећа на конкретну помоћ: превоз, финансијска помоћ итд. Woolger i Power (1993).

Уопштено гледано, виши степен родитељске подршке младом спортисти, доводи до веће мотивације за бављење спортом као и укупним задовољством квалитета живота.

2.3.2. Родитељски притисак на младе спортисте

Раније описана важност подршке родитеља у спорту подразумева и одређен ниво укључености родитеља у животу детета. Свако дете је у великој мери зависно од родитеља или старатеља па је њихов задатак да осигурају све потребно како би се остварили потенцијали детета. Али управо зато су родитељи у великом броју случајева извор одређених препрека за успех и уживање у спорту. Често те препреке произилазе из високих очекивања родитеља. Млади спортисти наводе да њихови родитељи представљају директан извор притиска због превисоког укључивања у такмичарским ситуацијама. Говоре да често имају осећај како су лошим играма директно разочарали и родитеље и тренера јер су им пуно помогли па самим тим очекују и победу. Wolfenden i Holt (2005).

Већина истраживања је родитеље посматрала као целину, као једну категорију али су Leff i Hoyle, (1995); према Lindstrom Bremer, (2012), дошли до резултата да млади спортисти имају више притисака од стране очева и да дечаци трпе више притисака него девојчице.

Према приказаним истраживањима, долази се до закључка да се притисак родитеља манифестује кроз претерану ангажованост, превелика очекивања која су често и нереална.

Притисак од стране родитеља негативно утиче на мотивацију за укључивање и бављење спортом, нарушава квалитет и задовољство живота, ствара страх од неуспеха и смањује могућност задовољења потреба кроз спорт.

2.3.3. Агресивно и насилно понашање родитеља

Као што видимо, притисак на дете током укључености у бављење неким спортом, проузрокује бројне негативне последице. Често се на утакмицама може приметити неколицина родитеља који показују вербалну агресивност према судијама, тренерима, према деци противничке екипе па чак и према свом детету. Понекад вербална агресивност, прелази у физичку агресивност због љутње изазване неким догађајем из спортског живота

детета. Истраживања показују да ранија животна искуства родитеља, посебно њихов однос са сопственим родитељима обликује њихове реакције на дечија искуства.

Значи, родитељи који су у детињству доживели потешкоће у комуникацији са својим родитељима, у изазовним спортским ситуацијама ће реаговати неадекватно. Siegel (2001); prema Ross, Mallet i Parkes, (2015).

Још једно објашњење агресивног понашања је и сама такмичарска природа спорта. Организација утакмица и разних такмичења сама по себи ствара такво окружење где је важно победити, бити најбољи. Како би то подстакли, неки родитељи акценат стављају на победу по сваку цену а не на индивидуалан напредак детета. Родитељи којима је сан да њихова деца постану позната, освоје разне светске титуле и медаље, на њихов таленат гледају као на улагање у успешну будућност а притом се вреднује само резултат и занемарује дететова срећа и задовољство Lindstrom Bremer, (2012).

Честа је појава у иностранству да таквим родитељима буде забрањен улазак у салу и спортски објект и да то буде написано на јавном месту (паноу школе и спортског објекта где се одржавају такмичења како школска тако и клупска). Како се у Републици Србији таква пракса још не примењује, родитељи као део спортске публике неретко изазивају поменуте облике насиља на трибинама.

Један од последњих инцидената и масовне туче родитеља на трибинама СЦ „Бањица“ у Београду, је од 14 јануара 2019 године, на првенственој ватерполо утакмици дечака старости 14 година између екипе ВК „Партизан“ из Београда и ВК „Београд.

2.3.4. Спортски троугао – тренер, родитељи, дете

Што се тиче међуодноса главних актера у спорту, у литератури се често користи „спортски троугао“. Њега чине млади спортисти, родитељи и тренер Byrne, (1993); према DiBass, (2008).

Тренер је кључна особа приликом дететовог напретка у спорту па је његов утицај на живот младих спортиста огroman. Такође, тренери служе и као фактори социјализације и узор младом спортисти.

Проучавајући однос „спортског троугла“ Hellstedt, (1987), развија теорију триангулације. Према овој теорији, уколико је однос између две особе нестабилан, трећа особа се укључује како би решила несугласице. Са друге стране, ако су две особе сувише блиске, могу доћи у сукоб са трећом особом како би сачувале свој првобитно добар однос, посматрајући трећу особу као „заједничког непријатеља“. Hellstedt наводи како рад тренера са претерано укљученим родитељима у спорт ствара највише проблема. Овакви родитељи се често претерано заштитнички понашају и ометају однос детета и тренера, док је породица углавном оријентисана око детета као централне фигуре. За овакве родитеље карактеристично је да често одлазе на утакмице и тренинге, преузимају улоге тренера, дају упутства детету да се више труди, а ако дође до недовољног ангажовања његовог детета на утакмици, долази до вербалног сукоба са тренером а неретко и физичког.

До ситуације сукоба долази кад тренер родитељима да савет, упуту неку конструктивну критику на понашање или да неко упутство. Реакција родитеља на такво понашање је довођење тренерове способности и компетентности у питање, а тренер ће реаговати или директним нападом на превелику укљученост или повлачењем. Vesković, A. (2007).

Jowett i Timson-Katchis (2005), истражујући утицај родитеља на однос тренера и детета дошле су до занимљивих резултата. Родитељи су причали о томе како им је понекад било тешко сакрити негативне емоције због лоше игре њиховог детета, али да нису били свесни да такве реакције могу нарушити однос тренера и детета. Наглашавали су и важност одабира адекватног тренера. С друге стране, тренери су наглашавали велику моћ родитеља и да је веома важно како и на који начин ће је користити јер својим понашањем,

могу у великој мери нарушити однос детета и тренера. Однос родитеља и тренера изузетно је комплексна категорија. Ако узмемо у обзир да сваки тренер има свој стил вођења групе, различит ниво укључености родитеља у спортски живот детета, врсту спорта, однос детета са родитељима и тренером, јасно је да ова веза може постојати у разним облицима. Данас се често говори о агресивном понашању родитеља према тренеру и наводе многобројни примери вербалних и физичких напада, зато се може рећи да научна истраживања таквог понашања могу допринети спортској пракси и добробити младом спортисти.

2.3.5. Најчешћи разлози због којих деца напуштају спорт

Разлози због којих деца одлазе из спорта су бројни а најчешће су везани за лоша искуства са тренерима, велики притисак да се побеђује, велике амбиције родитеља, недостатак забаве и уживања, велика удаљеност места пребивалишта од спортског објекта, појава других интересовања, недостатак времена за друге активности итд. Уколико деца не задовоље главне мотиве због којих су почели да се баве спортом, долази до смањења мотивације за даљим бављењем и они постају незадовољни, избегавају тренинге, осећају се мање компетентним, такмичења им постају стресна и напорна и на крају престају да тренирају и одлазе из спорта.

Ако дете има много лоша спортска искуства, оно ће у потпуности престати да се бави било каквом врстом спорта док ће она друга деца покушати са променом гране спорта да нађу своју срећу, можда у неком другом клубу, са неким другим тренером.

3. Метод истраживања

3.1. Предмет истраживања

Предмет овог истраживања је долажење до информација о степену и облику укључености родитеља деце која се баве спортом за време тренинга и утакмица, док су у својству публике.

3.2. Циљ истраживања

Циљ истраживања био је да се утврди утицај родитеља као спортске публике на децу која се баве спортом.

3.3. Задаци истраживања

Како би се постигао циљ истраживања посебну пажњу заслужују следећи задаци:

- Конструисање нестандардизованог упитника
- Испитати у ком степену су родитељи присутни на тренинзима и утакмицама детета
- Став о стручности тренера
- Став о другим родитељима у публици који ометају рад тренера
- Најучесталији начин реаговања када тренер да предност другој деци
- Степен толеранције на грешку детета
- Степен непримереног реаговања на тренерове одлуке
- Учесталост конфликта родитеља у публици
- Проценат прихватљивости испољавања вербалне агресије у односу на судије од стране родитеља
- Став о забрани присуствовања агресивних родитеља на утакмицама и тренинзима

3.4. Хипотезе истраживања

- X1 Већина родитеља сматра да су тренери компетентни за обављање тренерског посла
- X2 Велики проценат родитеља омета рад тренера на утакмицама и тренинзима
- X3 Родитељи непримерено реагују када тренер да предност другој деци
- X4 Родитељи имају мали степен толеранције на грешку детета
- X5 Велики проценат родитеља непримерено реагује на одлуке тренера за време утакмице
- X6 Током такмичења постоји велики број конфликта родитеља у публици
- X7 Велики проценат родитеља сматра да је вређање судија са трибина вид насиља
- X8 Требало би забранити присуство агресивним родитељима на утакмицама и тренинзима

3.5. Узорак испитаника

У истраживању је учествовало укупно 255 испитаника. Од тог броја, анкету је попунило 134 испитаника мушког пола и 121 испитаник женског пола. Што се тиче брачног статуса, ожењених, односно удатих испитаника било је 206, разведених 29 а самохраних родитеља је 20. Родитеља који су се активно бавили спортом (бивших спортиста), било је 142, док оних који нису тренирали било је 113. Пет грана спорта је било обухваћено анкетом и то: родитељи деце која тренирају кошарку, рукомет, одбојку, фудбал и теквондо.

3.6. Инструменти истраживања

У истраживању је коришћена техника анкетирања. А инструмент – упитник који су родитељи попуњавали је нестандардизован и осмишљен за потребе овог рада. Упитник се састојао из питања.

Испитаницима је пре попуњавања упитника објашњено да је упитник анониман, да ће се добијени резултати користити искључиво у истраживачке сврхе и да је од великог значаја да се што искреније одговори на постављена питања, како би резултати упитника били валидни и тиме се допринело даљем истраживању везано за ову проблематику.

3.7. Анкета

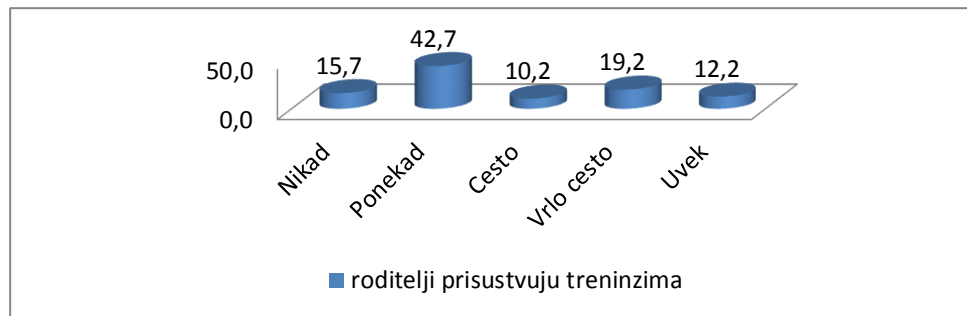
- Пол испитаника (м / ж)
- Брачни статус (ожењен/удата, разведен/а, самохрани)
- Активно бављење спортом (да, не)

1. Присуствујете тренинзима вашег детета?
2. Присуствујете утакмицама вашег детета?
3. Да ли мислите да је тренер довољно стручан да тренира ваше дете?
4. Према вашем мишљењу, родитељи ометају рад тренера на тренингу?
5. Према вашем мишљењу, родитељи ометају рад тренера на утакмици?
6. Када тренер другој деци даје предност, реагујем љутњом?
7. Да ли грдите ваше дете услед грешке на утакмици?
8. Да ли кажњавате ваше дете услед грешке на утакмици?
9. Да ли љутито реагујете кад тренер изведе ваше дете из игре на утакмици?
10. Да ли полемишете са тренером за време утакмице када искључи ваше дете из игре?
11. Да ли сте присуствовали свађи родитеља противничких екипа на трибинама за време утакмице?
12. Да ли је честа појава свађа родитеља на утакмицама?
13. Да ли мислите да судије намерно суде на штету вашег детета?
14. Да ли сте гласно рекли судији шта мислите о његовом суђењу током утакмице?
15. Да ли мислите да је вређање судије са трибина вид насиља?
16. Да ли мислите да би родитељима који често праве проблеме на утакмицама, требало забранити присуство на утакмицама?

4. Резултати истраживања са дискусијом

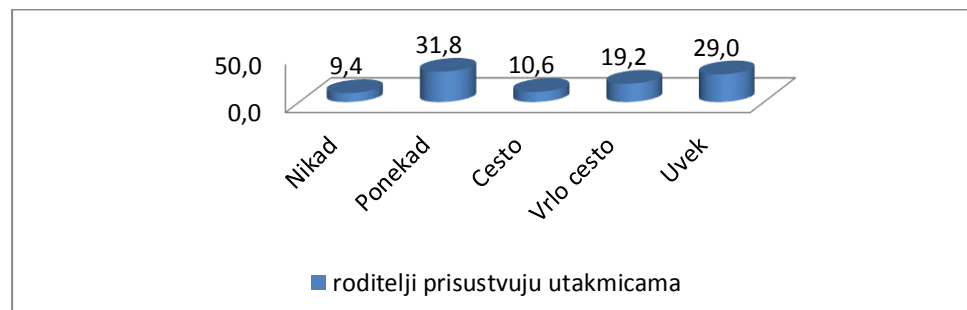
4.1. Поређење целог узорка испитаника

Од свих родитеља који су учествовали у анкети, на питање број 1 (да ли присуствујете тренинзима вашег детета?) графикон 1, можемо видети да 15.7% родитеља никад није дошло да погледа своје дете на тренингу а да је то 42.7% учинило понекад.

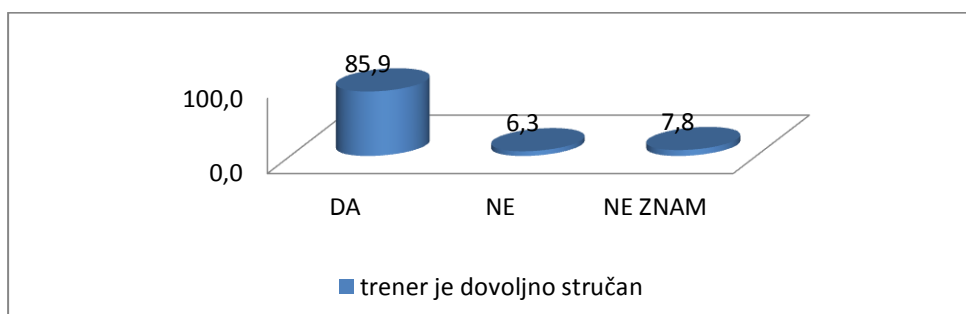
Графикон 1.

На питање број 2 (да ли присуствујете утакмицама вашег детета?) графикон 2, 9.4% родитеља је одговорило да никад не долази да види своје дете и да му подршку, док то увек чини 29% родитеља.

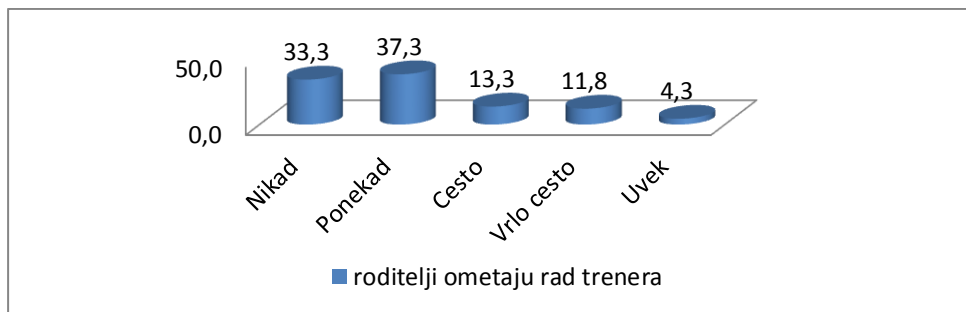
Графикон 2.

На питање број 3 (да ли мислите да је тренер довољно стручан да тренира ваше дете?) графикон 3, као што је и претпостављено у хипотези број 1 (већина родитеља сматра да су тренери компетентни за обављање тренерског посла), 85.9% родитеља сматра да је тренер стручан да тренира њихово дете, док само 6.3% родитеља сматра да тренер није. Овим је потврђена хипотеза бр.1.

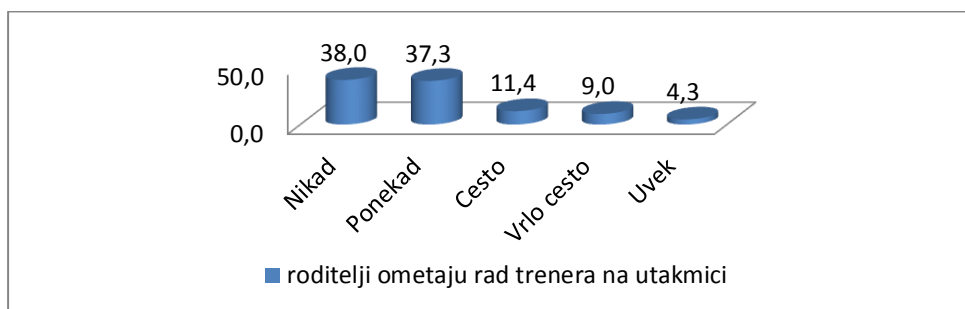
Графикон 3.

На питање број 4 (према вашем мишљењу, родитељи ометају рад тренера на тренингу?) графикон 4, 1/3 родитеља је одговорила да то никад није учинила док је 2/3 родитеља потврдило да ометају рад тренера.

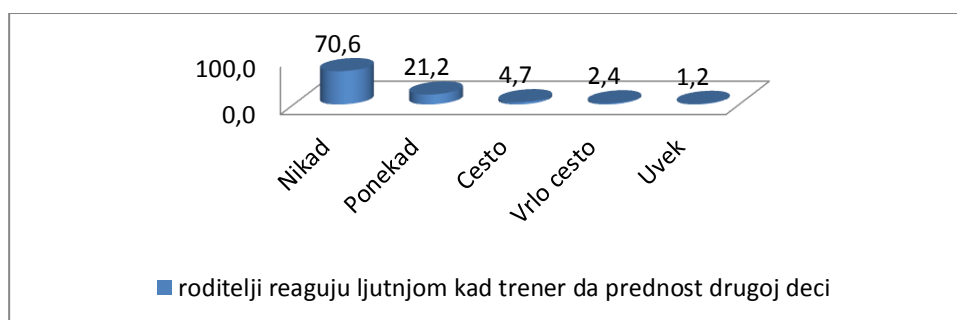
Графикон 4.

На питање број 5 (према вашем мишљењу, родитељи ометају рад тренера на утакмици?) графикон 5, видимо да је веома велик проценат родитеља који ометају рад тренера и хипотеза број 2 (велики проценат родитеља омета рад тренера на утакмицама и тренинзима), у потпуности је потврђена.

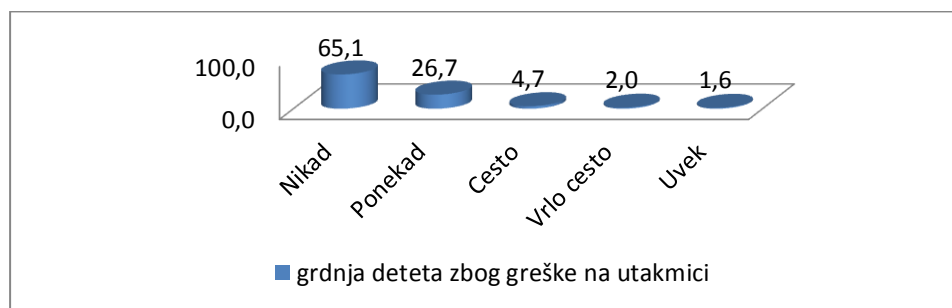
Графикон 5.

На питање број 6 (када тренер другој деци даје предност, реагујем љутњом?) графикон 6, видимо да 70.6% родитеља никад не реагује љутњом, док се понекад на тренера љути само 21.2%. Овим је хипотеза број 3 (родитељи непримерено реагују када тренер да предност другој деци) у потпуности одбачена.

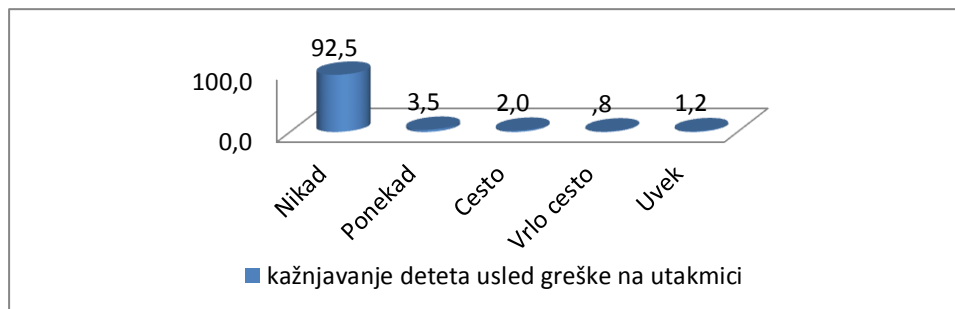
Графикон 6.

На питање број 7 (да ли грдите ваше дете услед грешке на утакмици?) видимо графикон 7, да 65.1% родитеља никад не грди своје дете ако погреша на утакмици, док остали родитељи то чине и овим је хипотеза број 4 (родитељи имају мали степен толеранције на грешку детета) одбачена.

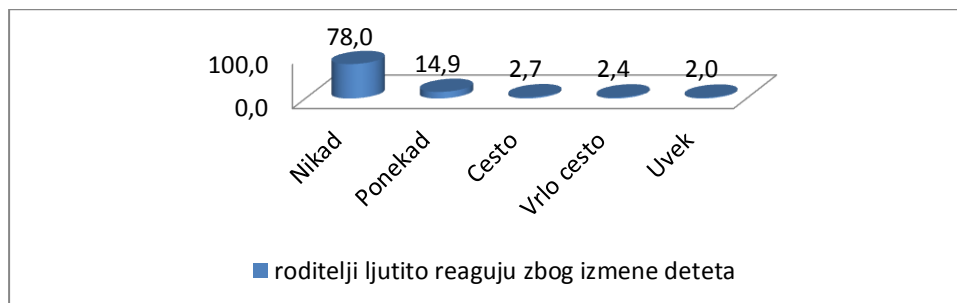
Графикон 7.

На питање број 8 (да ли кажњавате ваше дете услед грешке на утакмици?) видимо графикон 8, да 92.5% родитеља никад не кажњава своје дете иако је направило неку грешку за време утакмице, док веома мали проценат родитеља то чини.

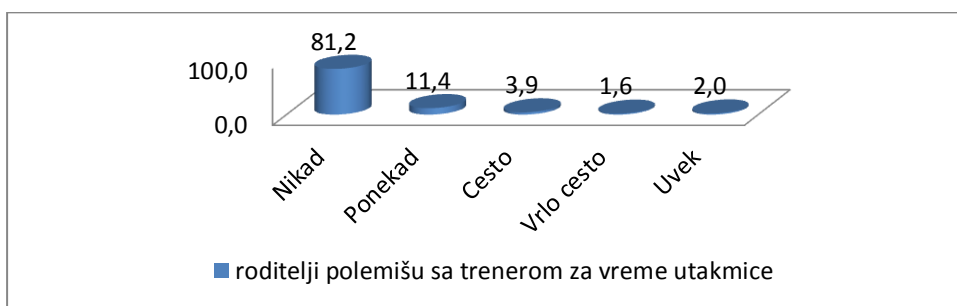
Графикон 8.

На питање број 9 (да ли љутито реагујете кад тренер изведе ваше дете из игре на утакмици?) графикон 9, можемо закључити да се 78.0% родитеља никад не љути на тренера кад изведе дете из игре, док остатак испитаних родитеља то чини.

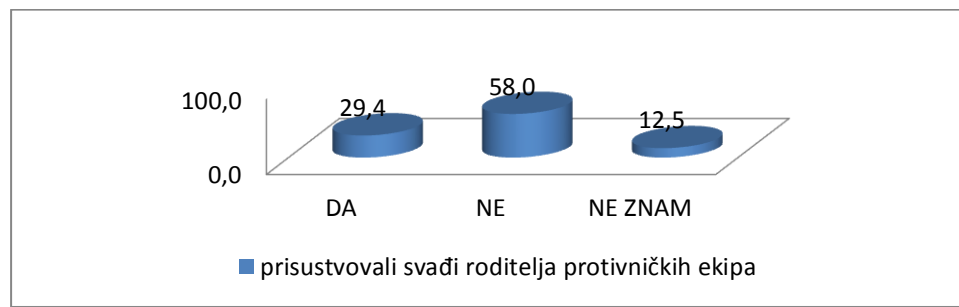
Графикон 9.

На питање број 10 (да ли полемисте са тренером за време утакмице када искључи ваше дете из игре?) графикон 10, добијен је одговор да 81.2% родитеља никад не полемисте са тренером уколико изведе њихово дете из игре и самим тим је хипотеза број 5 (велики проценат родитеља непримерено реагује на одлуке тренера за време утакмице), одбачена.

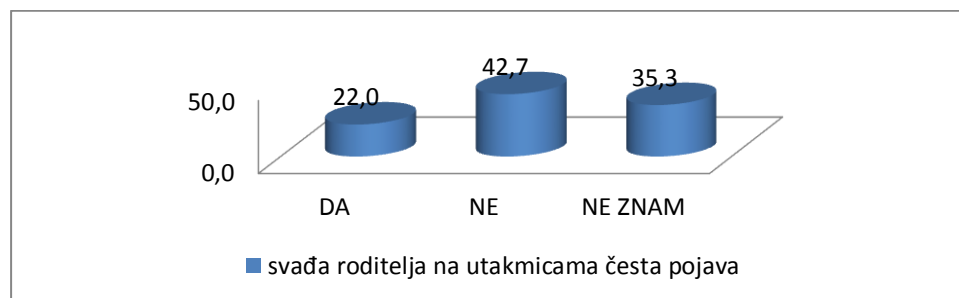
Графикон 10.

На питање број 11 (да ли сте присуствовали свађи родитеља противничких екипа на трибинама за време утакмице?) видимо резултате (графикон 11) и констатујемо да 58.0% испитаних родитеља никад није присуствовало свађи на трибинама, док је 29.4% родитеља било сведок свађама и немилим сценама на дечијим спортским манифестацијама.

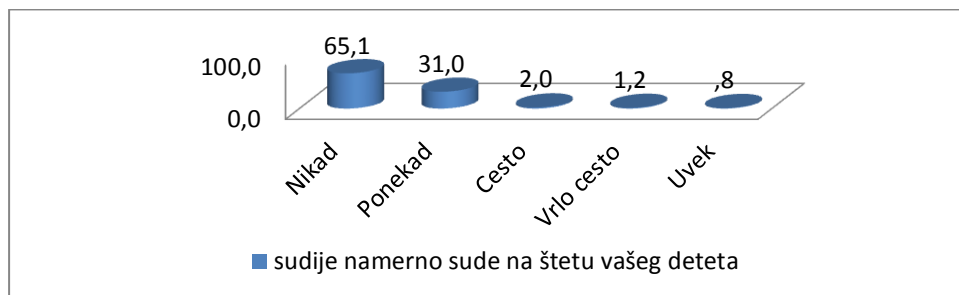
Графикон 11.

На питање број 12 (да ли је честа појава свађа родитеља на утакмицама?) графикон 12, помало изненађујуће је то што 35.3% родитеља уопште не зна шта се све дешава на трибинама дечијих утакмица, док 42.7% испитаника тврди да није честа појава. Према томе, хипотеза број 6 (током такмичења постоји велики број конфликта родитеља у публици), је одбачена.

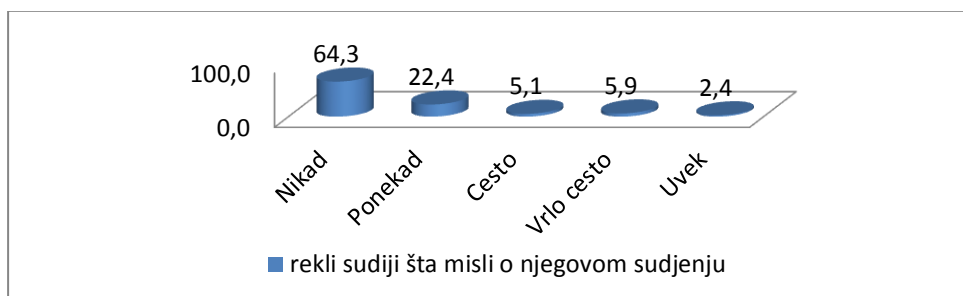
Графикон 12.

На питање број 13 (да ли мислите да судије намерно суде на штету вашег детета?) графикон 13, видимо да велика већина родитеља сматра да судије немају ништа лично против њиховог детета, док 31% испитаника сматра да судије понекад намерно досуде нешто на штету њиховог детета.

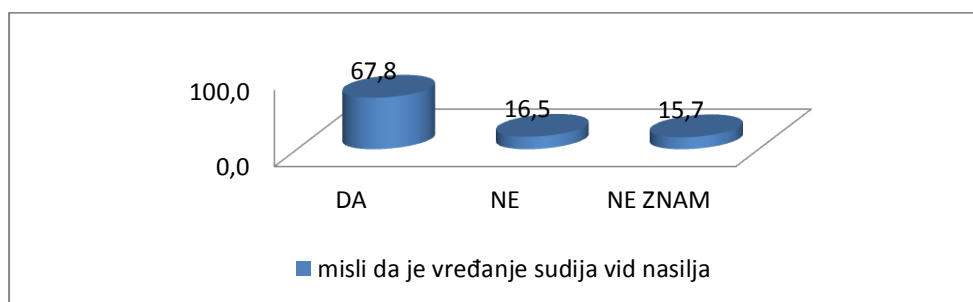
Графикон 13.

На питање број 14 (да ли сте гласно рекли судији шта мислите о његовом суђењу током утакмице?) графикон 14, 35.7% родитеља љутито реагује и полемиче са судијом за време утакмице, док 64.3% испитаника никад не додацује и не вређа судије са трибина.

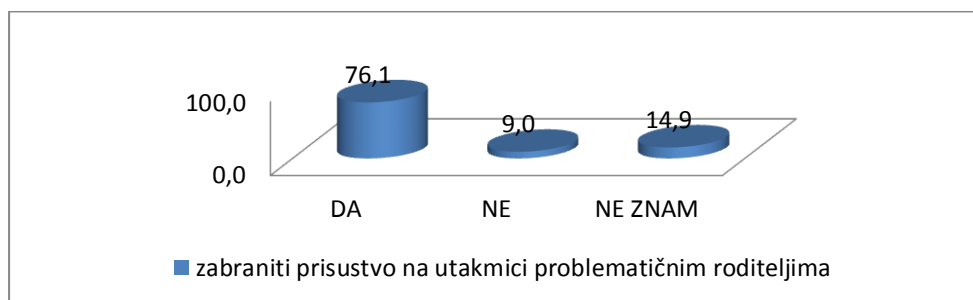
Графикон 14.

На питање број 15 (да ли мислите да је вређање судија са трибина вид насиља?) графикон 15, видимо по добијеном резултату да 67.8% родитеља сматра вређање судија као вид насиља, док 16.5% то не гледа тако и сматра да вређање судија није вид насиља. Према томе, хипотеза број 7 (велики проценат родитеља сматра да је вређање судија са трибина вид насиља) у потпуности је потврђена.

Графикон 15.

На питање број 16 (да ли мислите да би родитељима који често праве проблеме на утакмицама, требало забранити присуство на утакмицама?) графикон 16, видимо на основу добијених резултата да 76.1% родитеља сматра да би требало забранити присуство на утакмицама таквим родитељима и самим тим је хипотеза број 8 (требало би забранити присуство агресивним родитељима на утакмицама и тренинзима) потврђена у потпуности.

Графикон 16.

Цео узорак испитаника

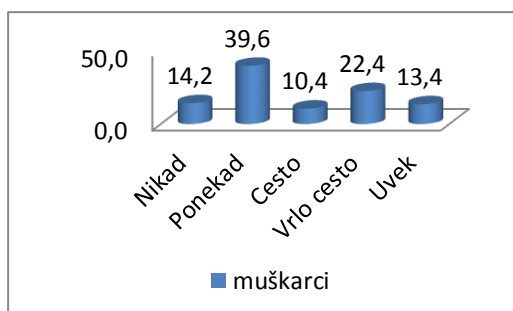
Табела 1.

Цео узорак испитаника

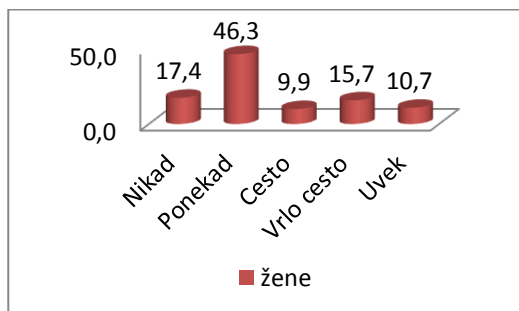
Pitanje	N		Mean	Std. Deviation
	Valid	Missing		
1.	255	0	2.69	1.283
2.	255	0	3.27	1.408
3.	255	0	1.22	.574
4.	255	0	2.16	1.142
5.	255	0	2.04	1.116
6.	255	0	1.42	.789
7.	255	0	1.48	.808
8.	255	0	1.15	.594
9.	255	0	1.35	.814
10.	255	0	1.32	.792
11.	255	0	1.83	.627
12.	255	0	2.13	.746
13.	255	0	1.42	.670
14.	255	0	1.60	.991
15.	255	0	1.4784	.75198
16.	255	0	1.3882	.73325

4.2. Поређење по полу испитаника

На графиконима 17 и 18, примећујемо да сличан проценат родитеља мушког и женског пола доста прати своју децу на тренинзима и даје им подршку а овако су одговорили на питање број 1 (присуствујете тренинзима вашег детета?) графикон 17, 18.

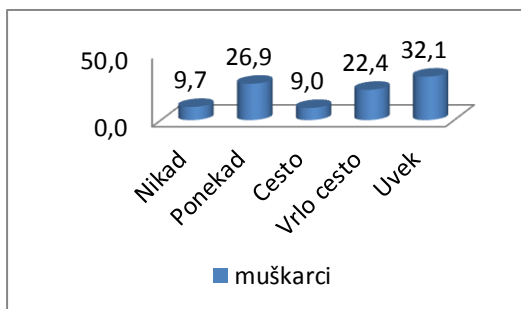

Графикон 17.

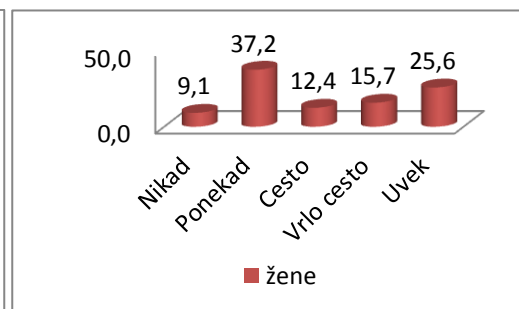

Графикон 18.

Што се тиче питања број 2 (да ли присуствујете утакмицама вашег детета?), мајке за разлику од очева, у доста већем проценту „понекад“ долазе на утакмицу како би им обезбедиле подршку али зато већи проценат очева „увек“ дође да погледа своје дете за разлику од мајки (графикон 19 и 20).

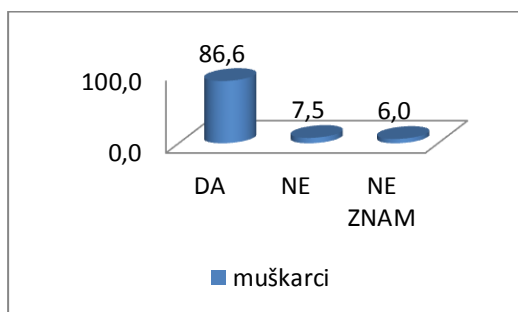

Графикон 19.

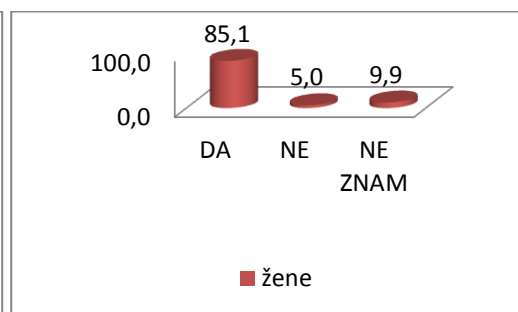

Графикон 20.

С обзиром да велики проценат родитеља гледа тренинге свог детета и прати утакмице своје деце, на питање број 3 (да ли мислите да је тренер довољно стручан да тренира ваше дете?) готово исти број и очева и мајки је одговорило да је тренер довољно компетентан да тренира њихово дете, (графикон 21 и 22).

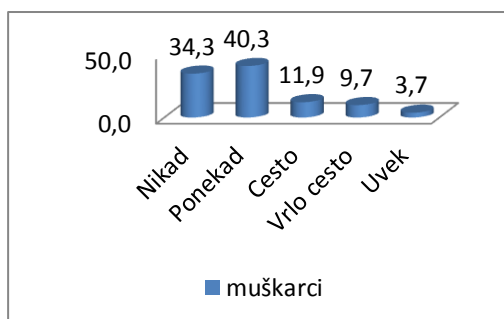

Графикон 21.

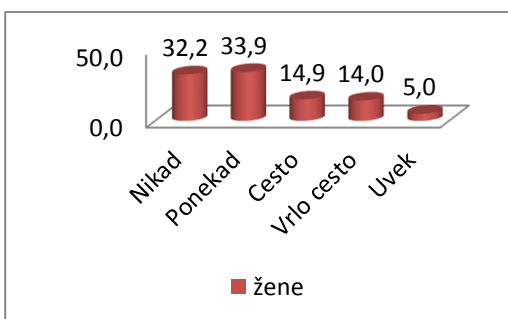

Графикон 22.

На графикону 23 и 24, видимо добијене резултате на питање број 4 (према вашем мишљењу, родитељи ометају рад тренера на тренингу?) што говори да очеви, као и мајке у изузетно великом проценту ометају тренера док води тренинге и да нема готово никакве разлике ко то више чини.. Преко 65% испитаника или 2/3 свих испитаних омета тренера.

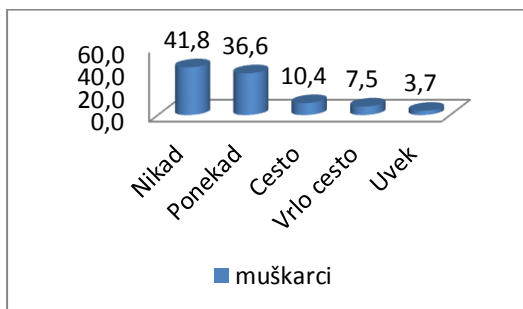

Графикон 23.

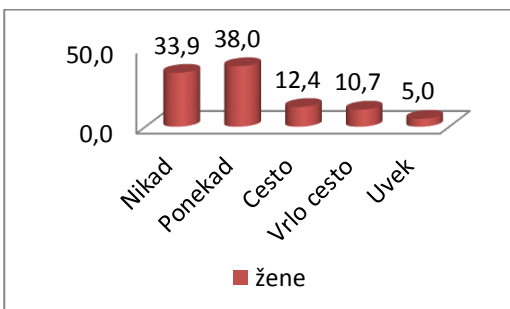

Графикон 24.

Као и на претходно питање, видимо на графиконима 25 и 26, да већина родитеља омета тренера и на утакмицама. На постављено питање број 5 (према вашем мишљењу, родитељи ометају рад тренера на утакмицама?) добијени резултати показују да мајке више ометају тренера него очеви. Добијени податак је помало изненађујућ, зато што се увек сматрало да очеви праве проблеме на утакмици, а не мајке.

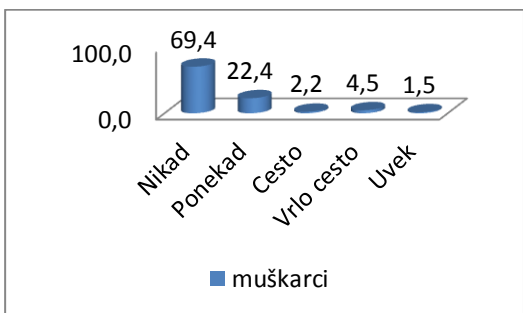

Графикон 25.

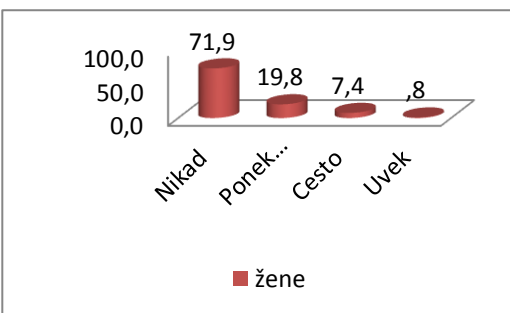

Графикон 26.

На питање број 6 (када тренер другој деци даје предност, реагујем љутњом?) и очеви и мајке се углавном не љуте на одлуку тренера, (графикон 27 и 28).

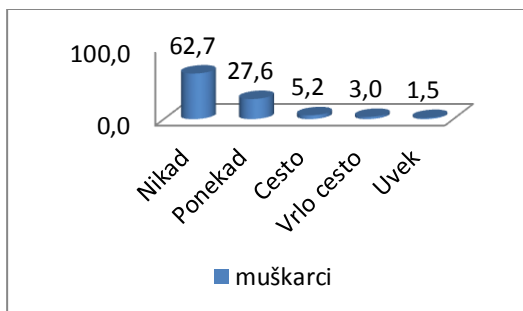

Графикон 27.

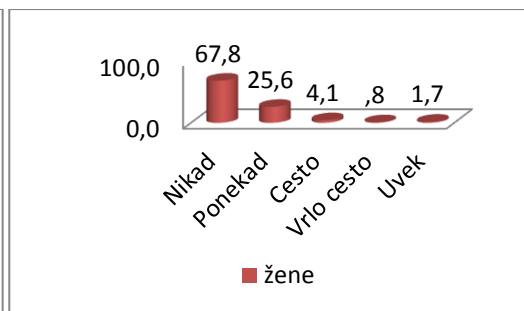

Графикон 28.

На графиконима 29 и 30, из добијених резултата на постављено питање број 7 (да ли грдите ваше дете услед грешке на утакмици?) видимо да очеви у већој мери грде своје дете ако направи неку грешку на утакмици него мајке.

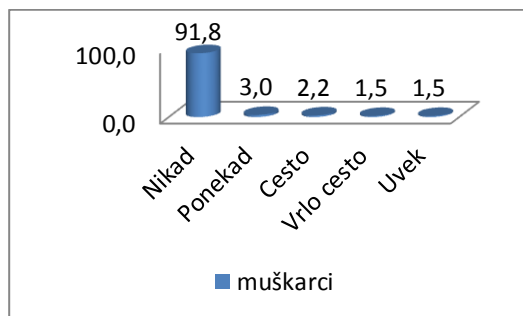

Графикон 29.

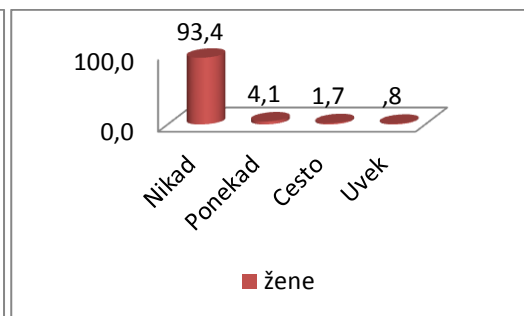

Графикон 30.

На питање број 8 (да ли кажњавате ваше дете услед грешке на утакмици?) на срећу деце, само мали број очева и мајки кажњава своје дете ако је погрешило за време утакмице што показују и добијени резултати на графиконима 31 и 32.

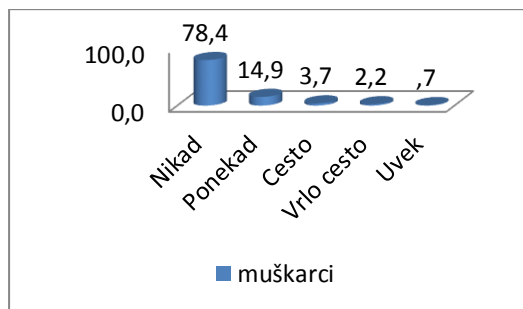

Графикон 31.

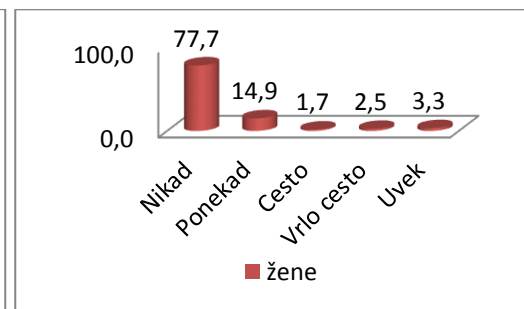

Графикон 32.

На питање број 9 (да ли љутито реагујете кад тренер изведе ваше дете из игре на утакмици?) слично су одговорили и очеви и мајке. Око 20.0 % родитеља оба пола то чини може се видети у графиконима 33 и 34.

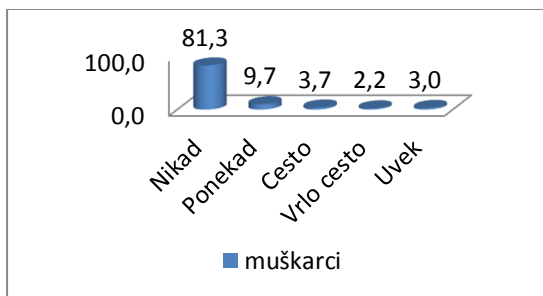

Графикон 33.

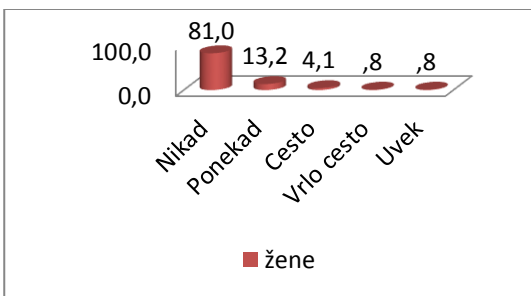

Графикон 34.

Код полемисања и дискусије са тренером и питања број 10 (да ли полемисхете са тренером за време утакмице када искључи ваше дете из игре?) добијени су слични резултати као и на предходно питање. Све је приказано на графиконима 35 и 36.

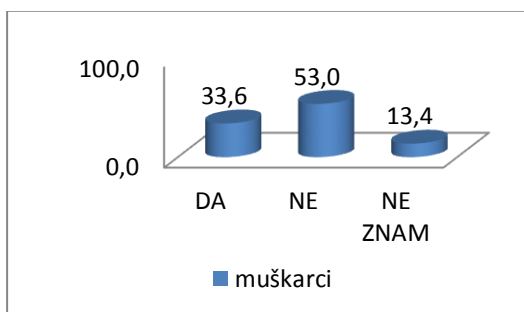

Графикон 35.

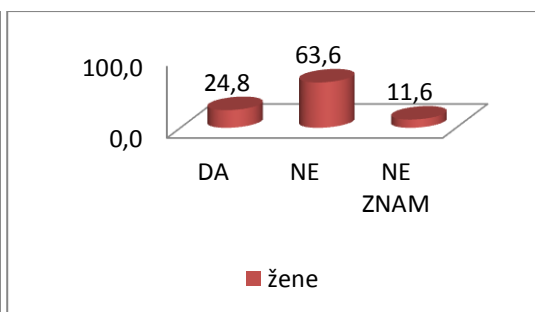

Графикон 36.

Што се тиче свађе родитеља на дечијим утакмицама која је све чешћа у данашње време и питања број 11 (да ли сте присуствовали свађи родитеља противничких екипа на трибинама за време утакмице?) графикони 37 и 38, 1/3 родитеља мушког пола је потврдно одговорило док 2/3 мајки никад није присуствовало немилим догађајима за време дечије утакмице.

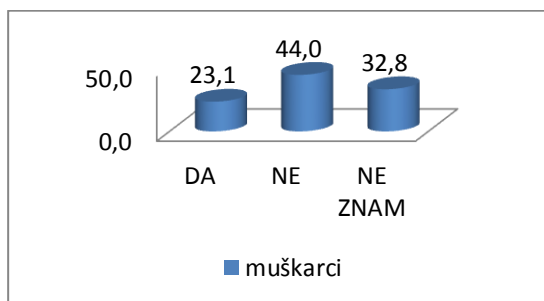

Графикон 37.

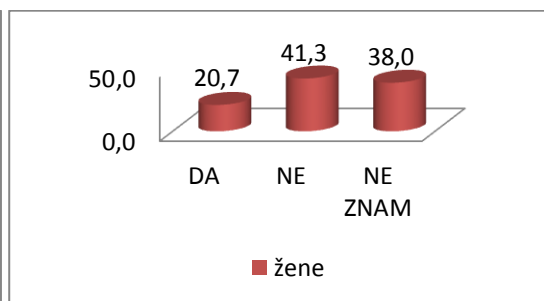

Графикон 38.

На питање број 12 (да ли је честа појава свађа родитеља на утакмицама?) у графиконима 39 и 40, може се приметити да 1/3 испитаника не зна одговор на постављено питање. То је забрињавајућ податак, с обзиром да сви медији информишу становништво о тим догађајима.

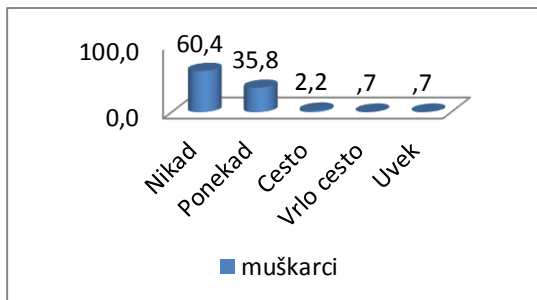

Графикон 39.

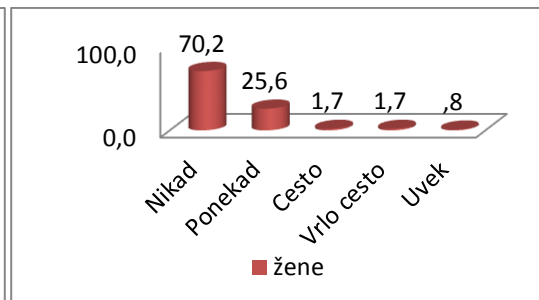

Графикон 40.

У резултатима из графикана 41 и 42, на постављено питање број 13 (да ли мислите да судије намерно суде на штету вашег детета?) 3/4 родитеља женског пола је одговорило да судије никад намерно не суде на штету њиховог детета а непуно 40% очева сматра да судије то ипак чине.

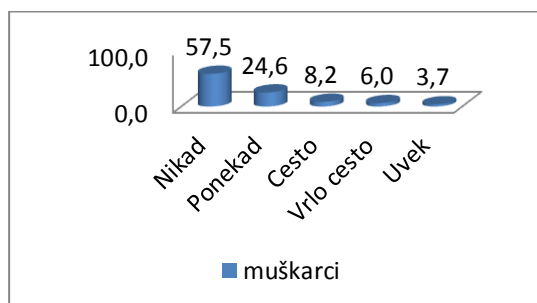

Графикон 41.

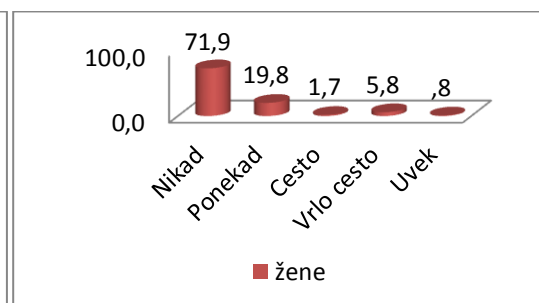

Графикон 42.

У вербалној комуникацији са судијама током утакмице, готово половина очева учествује што се може видети у графиконима 43 и 44. На питање број 14 (да ли сте гласно рекли судији шта мислите о његовом суђењу током утакмице?) 71.9% мајки никад није приговорило судијама о њиховом суђењу и нису их вређале са трибина.

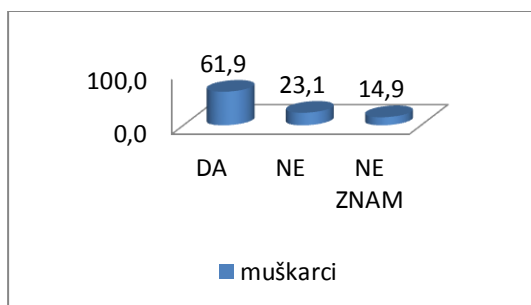

Графикон 43.

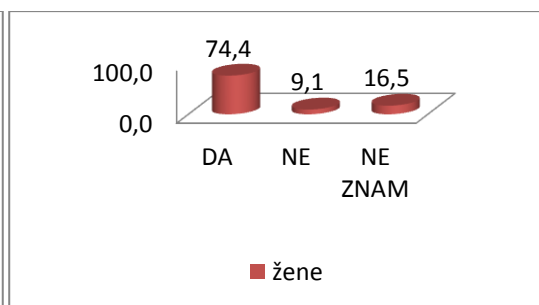

Графикон 44.

На питање број 15 (да ли мислите да је вређање судија са трибина вид насиља?) забрињавајуће велики број очева сматра да то није вид насиља, као и велики број родитеља оба пола који не знају одговор на постављено питање (графикони 45 и 46).

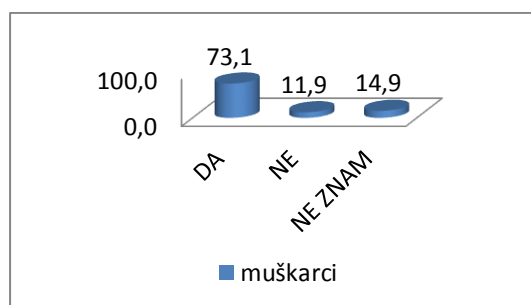

Графикон 45.

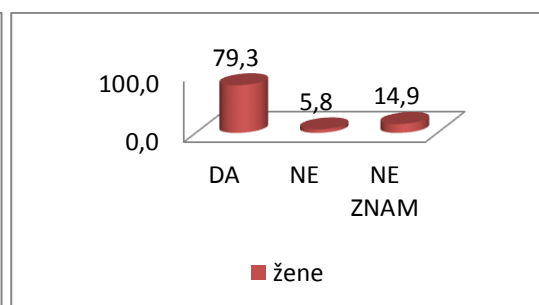

Графикон 46.

На последње питање из анкете, оба пола испитаника су се у великој већини сложила, да би хулиганима требало забранити присуство на дечијим манифестацијама. У графиконима 47 и 48, добијени су следећи резултати на питање број 16 (да ли мислите да би родитељима који често праве проблеме на утакмицама, требало забранити присуство на утакмицама?).

Графикон 47.

Графикон 48.

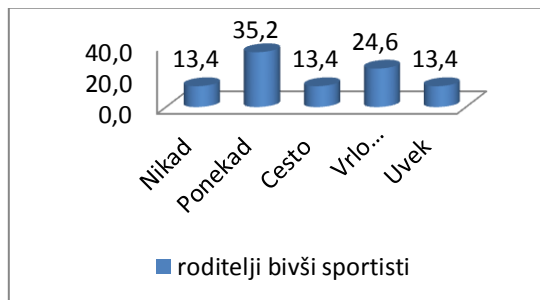
У поређењу родитеља мушког и женског пола, добијена је разлика на неколико постављених питања. На питање број 2, (графикони 25 и 26), 66.1% мајки у већој или мањој мери омета тренера док води утакмицу за разлику од очева који то чине у 58.2%. Сматрало се да су очеви ти, који праве више проблема на дечијим манифестацијама него мајке, али су нам резултати показали другачије.

У вербалној комуникацији са судијама, очеви учествују у 52.5% и то је скоро половина испитаника мушког пола, док мајке учествују такође, али у 28.1%. (графикони 43 и 44).

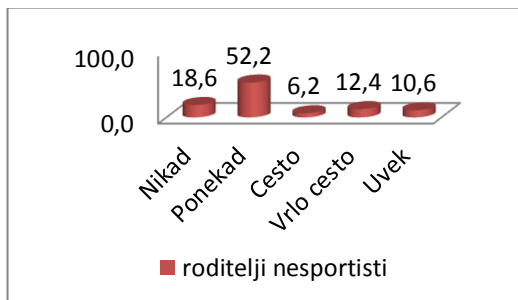
Да ли је вређање судија вид насиља, 23.1% очева сматра да није, исто то сматра и 9.1% мајки. Међутим, изненађујућ податак је то, што велики број очева и мајки не зна одговор на постављено питање (графикони 45 и 46).

4.3. Поређење родитеља бивших спортиста и неспортиста

У поређењу родитеља који су се активно бавили спортом и родитеља који се нису активно бавили спортом, видимо у графиконима 49 и 50, на постављено питање број 1 (присуствујете тренинзима вашег детета?), да доста чешће долазе бивши спортисти да погледају тренинг свог детета и дају му подршку од родитеља неспортиста.

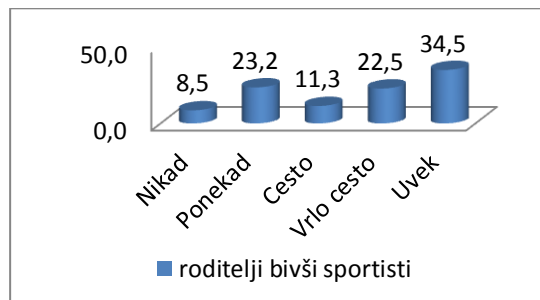

Графикон 49.

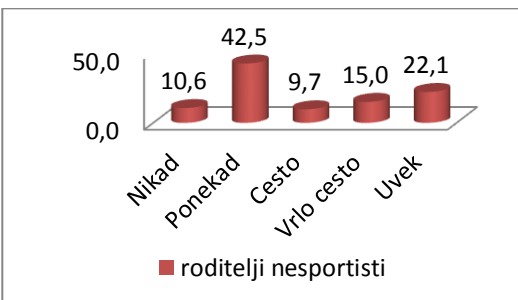

Графикон 50.

Кад смо код утакмица, на питање број 2 (да ли присуствујете утакмицама вашег детета?) у графиконима 51 и 52, може се приметити да родитељи бивши спортисти у доста већем проценту прате и гледају своје дете од родитеља који се нису бавили спортом. То је можда и разумљиво јер су се и сами бавили спортом и знају од какве је користи детету само присуство родитеља на трибинама за време утакмице.

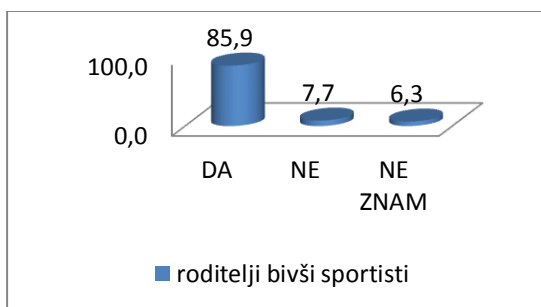

Графикон 51.

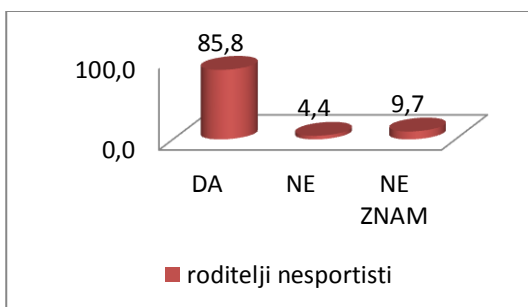

Графикон 52.

У графиконима 53 и 54, може се приметити, да је идентичан број родитеља бивших спортиста и неспортиста, на постављено питање број 3 (да ли мислите да је тренер довољно стручан да тренира ваше дете?) одговорило потврдно, односно, сматра да је тренер довољно компетентан да тренира њихово дете.

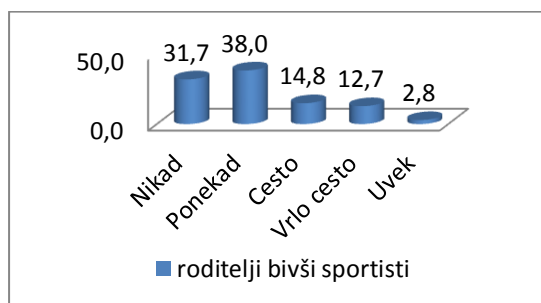

Графикон 53.

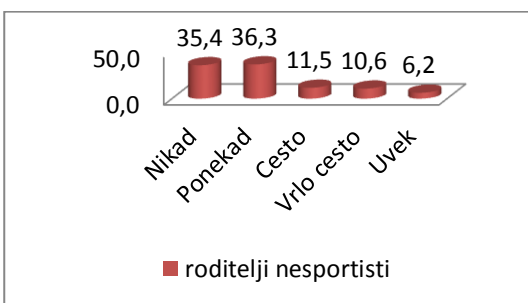

Графикон 54.

Према мишљењу родитеља бивших спортиста као и родитеља неспортиста у графиконима 55 и 56, на питање број 4 (према вашем мишљењу, родители ометају рад тренера на тренингу?) види се да родители у великом проценту ометају тренера док води тренинге.

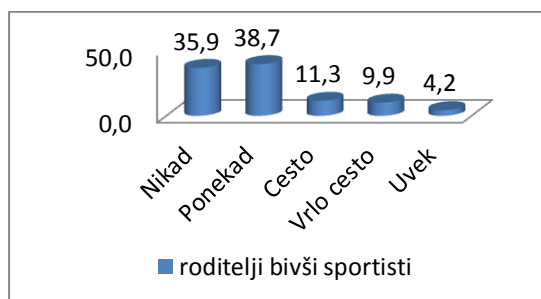

Графикон 55.

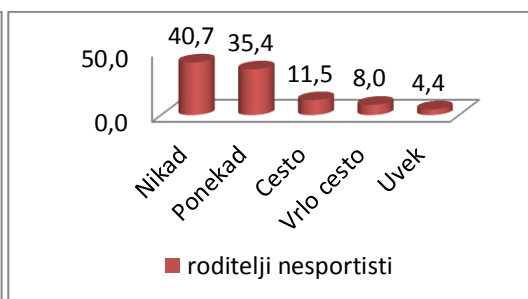

Графикон 56.

Из графикона 57 и 58, и постављеног питања број 5 у анкети (према вашем мишљењу, родители ометају рад тренера на утакмицама?) дошло се до резултата, да родители бивши спортисти, више ометају тренера док води утакмицу од родитеља који се нису бавили спортом. Према томе, родители бивши спортисти вероватно сматрају себе компетентним и мисле да би они боље радили тај посао од тренера.

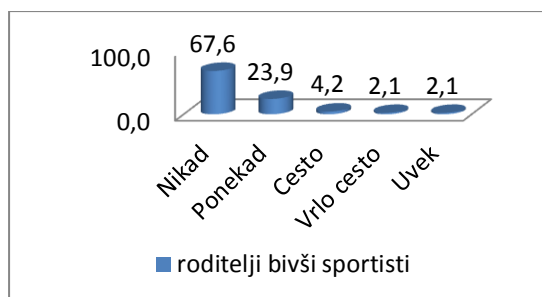

Графикон 57.

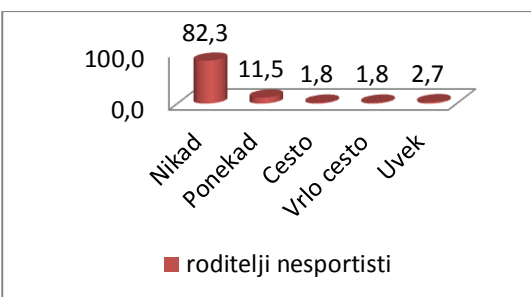

Графикон 58.

На питање број 6 (када тренер другој деци даје предност, реагујем љутњом?) на графикону 59 и 60 види се да родитељи бивши спортисти више реагују од родитеља неспортиста и сматрају да њихово дете треба више да игра.

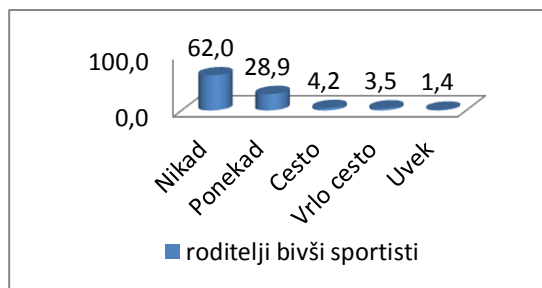

Графикон 59.

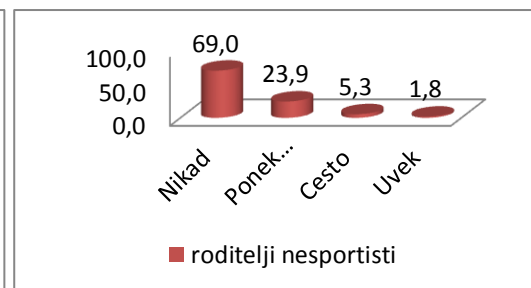

Графикон 60.

Када дете погреша на утакмици, родитељи бивши спортисти бурније реагују од родитеља који се нису бавили спортом и критикују своје дете. У графиконима 61 и 62 могу се погледати добијени резултати на постављено питање број 7 (да ли грдите ваше дете услед грешке на утакмици?).

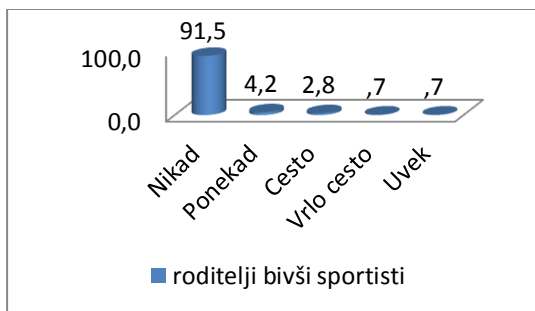

Графикон 61.

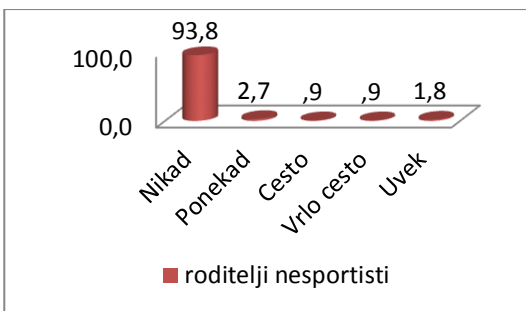

Графикон 62.

Код кажњавања детета услед грешке коју направи на утакмици, срећом, веома мали број родитеља, бивших спортиста и оних који се нису активно бавили спортом, то чини. У графиконима 63 и 64, на питање број 8 (да ли кажњавате ваше дете услед грешке на утакмици?) приказани су добијени резултати испитаника.

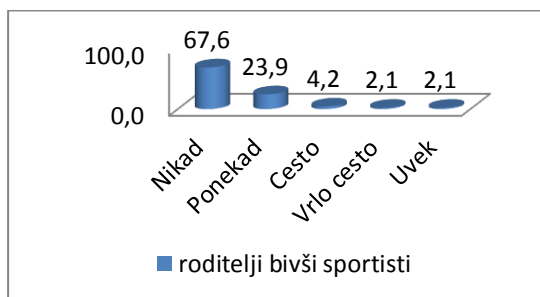

Графикон 63.

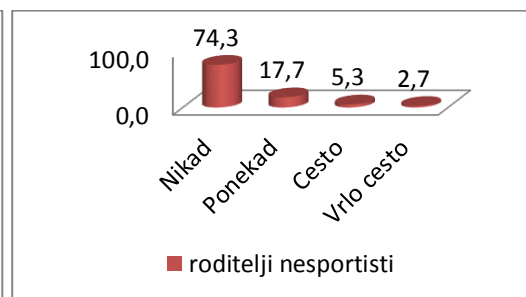

Графикон 64.

На питање број 9 (да ли љутито реагујете кад тренер изведе ваше дете из игре на утакмици?) као што се могло и претпоставити, родитељи који се нису активно бавили спортом мање се љуте на одлуке тренера од родитеља који су били активни спортисти. (графикони 65 и 66).

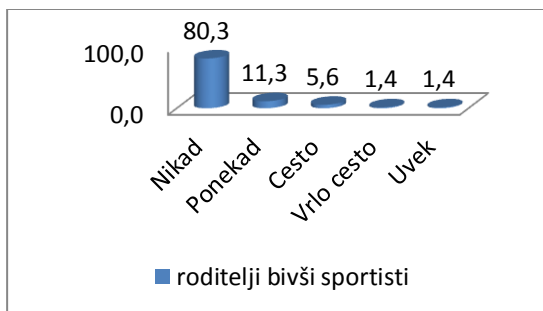

Графикон 65.

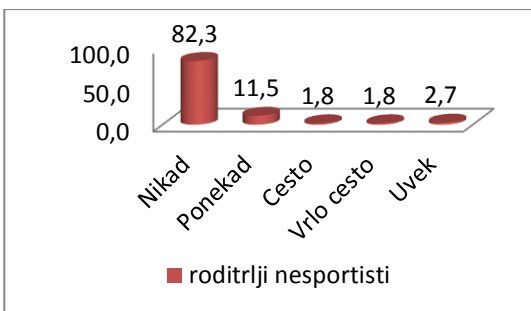

Графикон 66.

За разлику од предходног питања, у графиконима 67 и 68, добијени су следећи резултати на постављено питање број 10 (да ли полемишете са тренером за време утакмице када искључи ваше дете из игре?) обе групе испитаника имају сличне резултате и у великом проценту не полемишу са тренерима кад искључе из игре њихово дете.

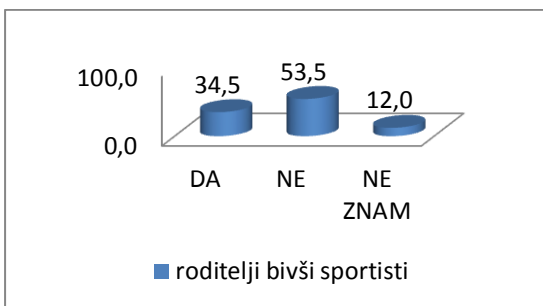

Графикон 67.

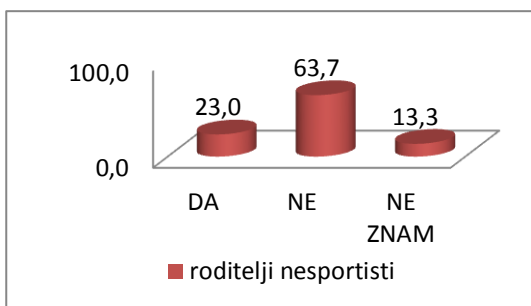

Графикон 68.

У графиконима 69 и 70, добијени резултати на постављено питање број 11 (да ли сте присуствовали свађи родитеља противничких екипа на трибинама за време утакмице?) уочавамо разлику између ове две категорије испитаника где 34.5% родитеља који су се бавили спортом кажу да су присуствовали свађама, а чак 63.7% родитеља који се нису бавили спортом кажу да нису присуствовали свађи родитеља на трибинама дечије манифестације.

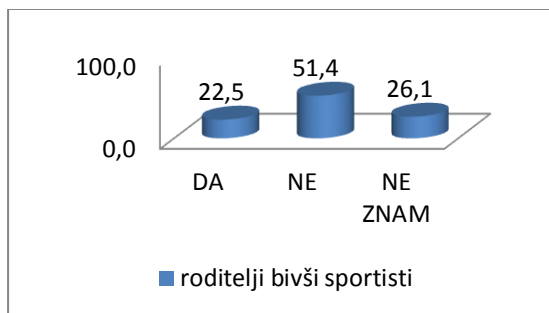

Графикон 69.

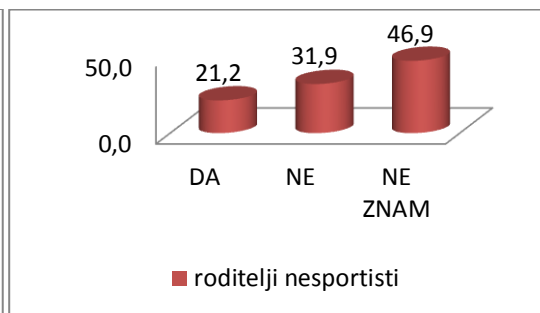

Графикон 70.

На питање број 12 (да ли је честа појава свађа родитеља на утакмицама?) видимо на графиконима 71 и 72, да скоро половина родитеља који се нису активно бавили спортом чак и не зна одговор на постављено питање. Са друге стране, 51.4% родитеља који су се активно бавили спортом каже да није честа појава свађе родитеља на утакмицама.

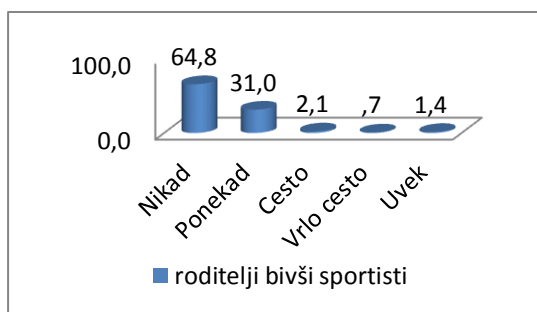

Графикон 71.

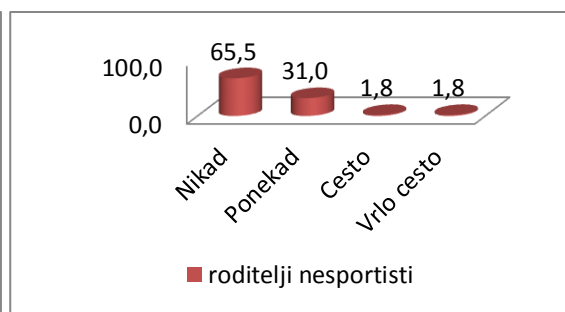

Графикон 72.

У графиконима 73 и 74, добијени резултати говоре да 1/3 обе групе испитаника, сматрају да судије имају нешто против њиховог детета и суде намерно на његову штету. А питање број 13 у анкети је гласило: (да ли мислите да судије намерно суде на штету вашег детета?). Значи, нема готово никакве разлике у размишљању родитеља који су се активно бавили спортом и оних који су неспортисти.

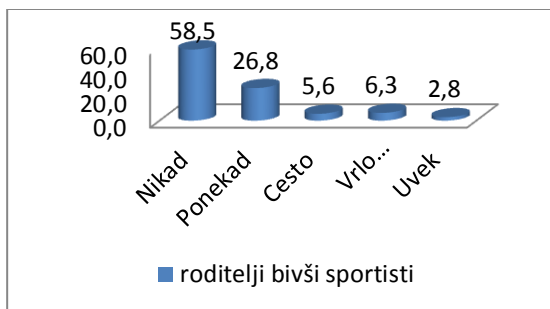

Графикон 73.

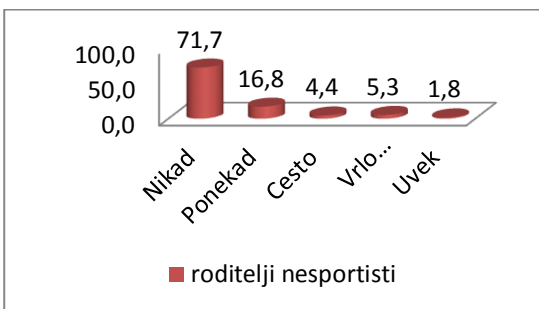

Графикон 74.

Велика разлика у процентима је добијена између ове две групе испитаника на постављено питање број 14 (да ли сте гласно рекли судији шта мислите о његовом суђењу током утакмице?) што се може видети и на графиконима 75 и 76. Родитељи бивши спортисти у великом броју добацују и коментаришу суђење на утакмицама своје деце, док друга група испитаника то чини у доста мањем проценту.

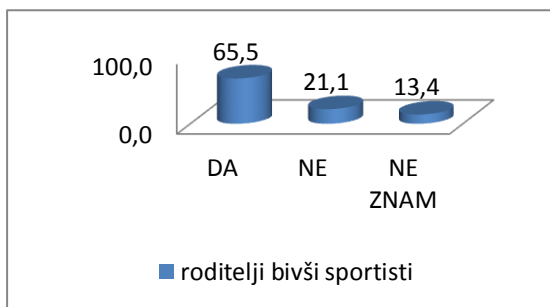

Графикон 75.

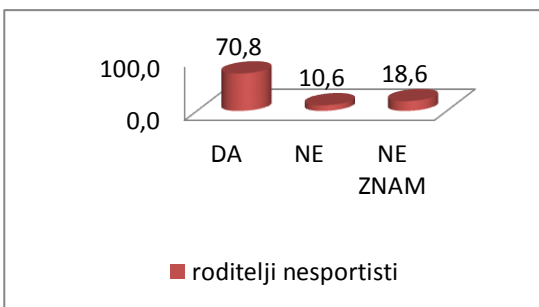

Графикон 76.

На питање број 15 (да ли мислите да је вређање судија са трибина вид насиља?) види се на графиконима 77 и 78, да се обе групе испитаника у великом проценту слажу да је вређање судија вид насиља. А 21.1% родитеља који су били активни спортисти мисли да то није вид насиља што је помало изненађујуће висок проценат с обзиром да су и они били директни актери спортских манифестација и да су имали судије.

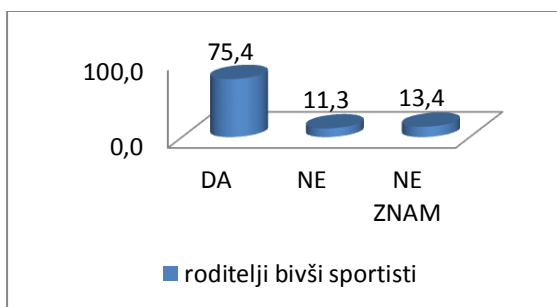

Графикон 77.

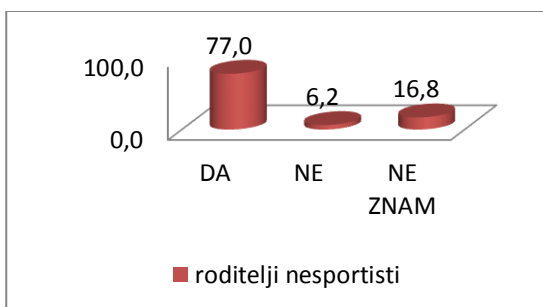

Графикон 78.

Обе групе испитаника су се сложили у великом проценту и на питање број 16 (да ли мислите да би родитељима који често праве проблеме на утакмицама, требало забранити присуство на утакмицама?) што потврђује и графикон 79 и 80. Овим питањем би се могле озбиљно позабавити и власти у Републици Србији, предузети неке дисциплинске мере, чак донети и закон о забрани присуства таквим родитељима као што је учињено у многим земљама света. Тад би деца безбрижно ишла на утакмице не размишљајући о могућим немилим сценама на трибинама изазваних од њихових најдражих.

Графикон 79.

Графикон 80.

У подели која је направљена међу родитељима који су се активно бавили спортом и родитеља који су неспортисти, види се у постављеним питањима 1 и 2, где родитељи бивши спортисти много редовније долазе на тренинге и утакмице од родитеља неспортиста, како би пратили своје дете и дали му подршку (графикони 49, 50, 51 и 52).

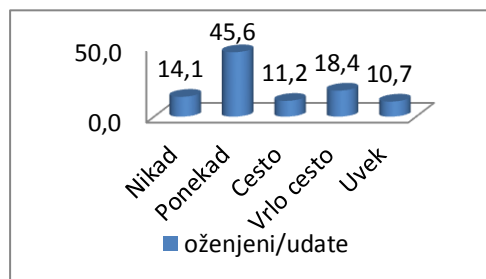
Следећа разлика се види у питању број 11, где су родитељи бивши спортисти много чешће присуствовали свађама родитеља на трибинама од родитеља који су неспортисти (графикони 69 и 70). Ово питање је повезано са питањима 1 и 2, самим тим што чешће долазе на тренинге и утакмице свог детета од родитеља неспортиста, већа је вероватноћа да присуствују свађама родитеља противничких екипа на трибинама.

Велика разлика је уочена и на питању број 14, где се види да родитељи бивши спортисти, у великом проценту имају нешто да замере судијама, полемишу са њима током утакмица и вређају их са трибина, док родитељи који се нису бавили спортом то исто чине, али у знатно мањем броју (графикони 75 и 76).

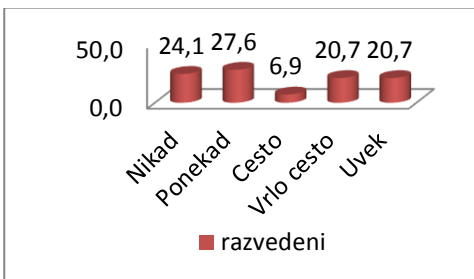
Самим тим, произилази и логичан одговор на питање број 15 већине родитеља који су се активно бавили спортом, где кажу у 21.1% случајева, да вређање судија са трибина није вид насиља док 10.6% родитеља неспортиста мисли то исто (графикони 77 и 78).

4.4. Поређење по брачном статусу

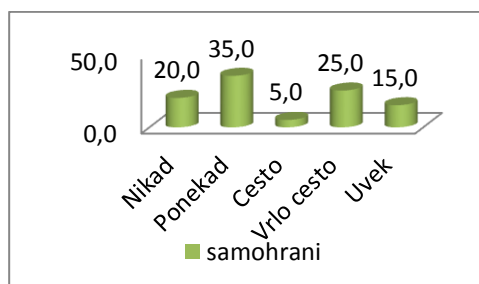
Следећа подела родитеља који су попуњавали анкету, била је подела по брачном статусу. Ту су добијени следећи резултати. Наиме, на питање број 1 (да ли присуствујете тренинзима вашег детета?) види се у графиконима 81, 82 и 83, да највише пажње свом детету посвећују родитељи који су у брачној заједници, док разведени то чине најређе.

Графикон 81.

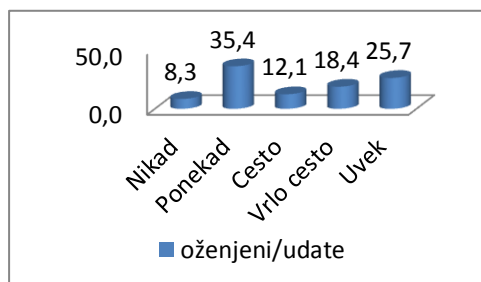

Графикон 82.

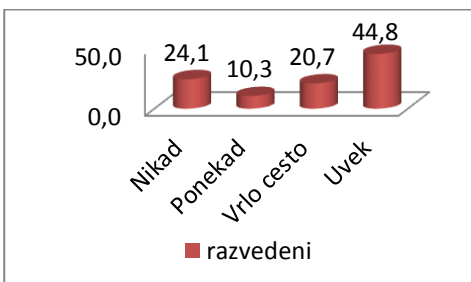

Графикон 83.

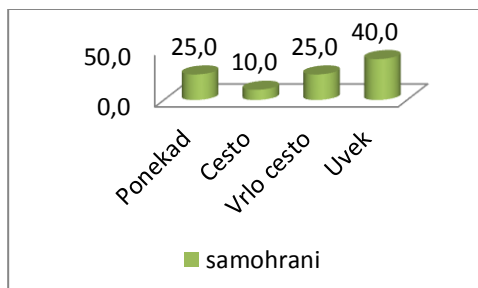
За разлику од предходног питања, на графиконима 84, 85 и 86 добијени су следећи резултати на постављено питање број 2 (присуствујете утакмицама вашег детета?) 44.8% разведених родитеља долази увек на утакмицу да подржи своје дете док је најмањи проценат који увек дође на утакмицу родитеља који су у браку, само 8.3%.

Графикон 84.

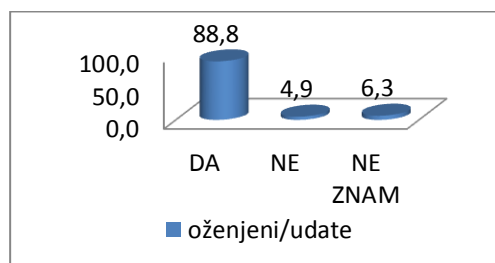

Графикон 85.

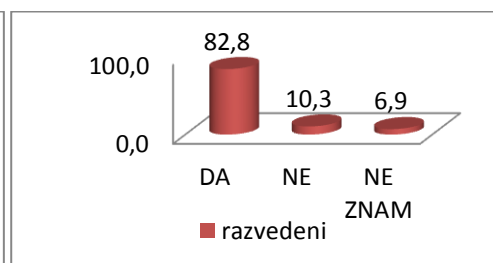

Графикон 86.

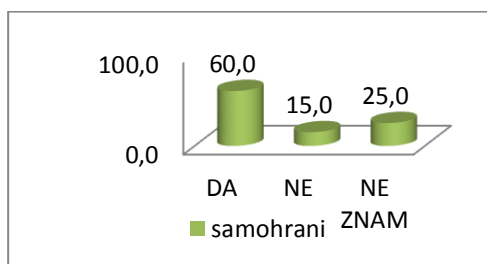
О стручности тренера, родитељи који су у брачној заједници и разведени родитељи имају доста слично мишљење, док се у великом проценту разликују од самохраних родитеља. Графиконима 87, 88 и 89, су приказани резултати на питање број 3 (да ли мислите да је тренер довољно стручан да тренира ваше дете?).

Графикон 87.

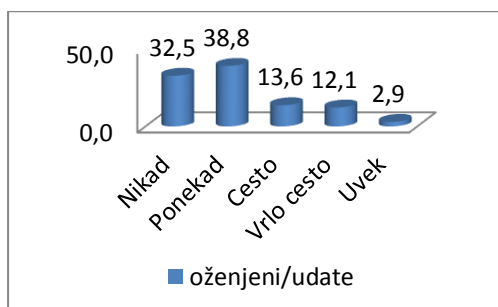

Графикон 88.

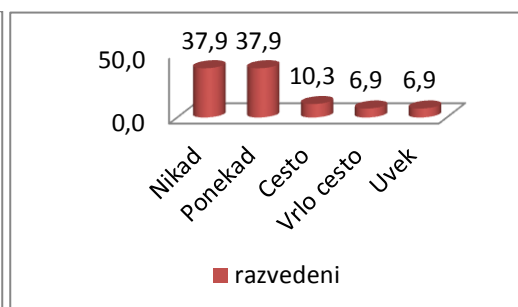

Графикон 89.

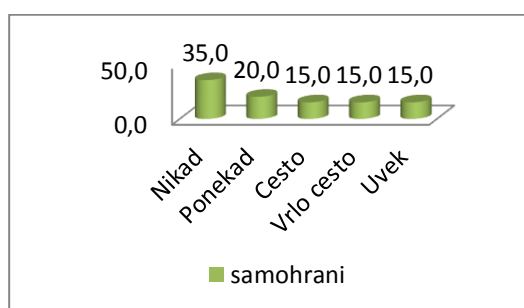
2/3 све три категорије испитаних родитеља на питање број 4 (према вашем мишљењу, родитељи ометају рад тренера на тренингу?) се сложило да родитељи ометају тренера док води тренинг у великој мери. Сви резултати су приказани у графиконима 90, 91 и 92.

Графикон 90.

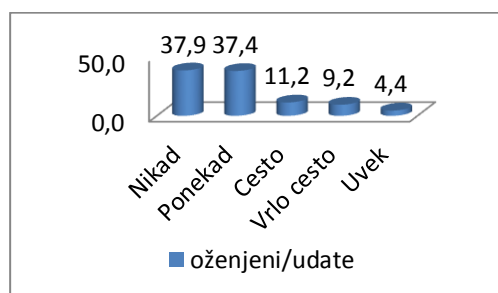

Графикон 91.

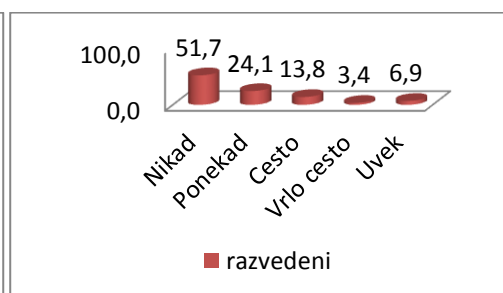

Графикон 92.

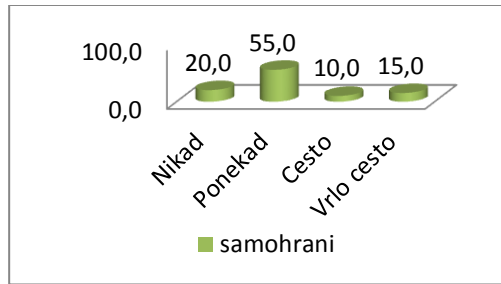
Што се тиче ометања тренера док води утакмицу, на постављено питање број 5 у анкети (према вашем мишљењу, родитељи ометају рад тренера на утакмици?) види се на графиконима 93, 94 и 95 да то понекад највише чине самохрани родитељи 55%, док највећи проценат родитеља који никад не ометају тренера на утакмици су разведени 51.7%.

Графикон 93.

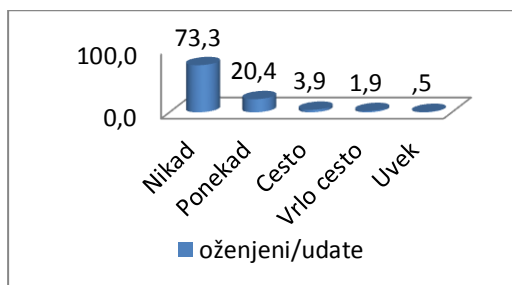

Графикон 94.

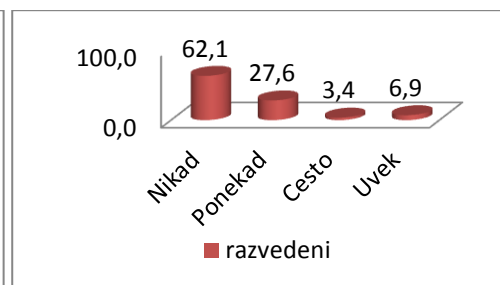

Графикон 95.

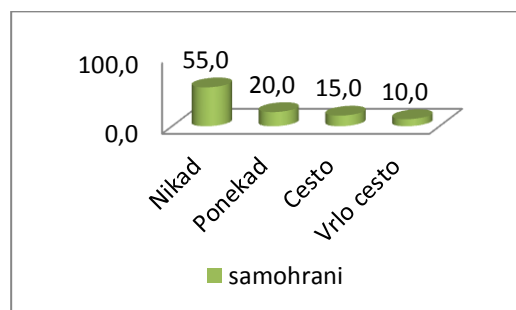
У графиконима 96, 97 и 98 добијени су резултати на питање број 6 (када тренер другој деци даје предност, реагујем љутњом?) где видимо, да се најмање љуте родитељи у браку 73.3%, а скоро половина самохраних родитеља реагује љутњом.

Графикон 96.

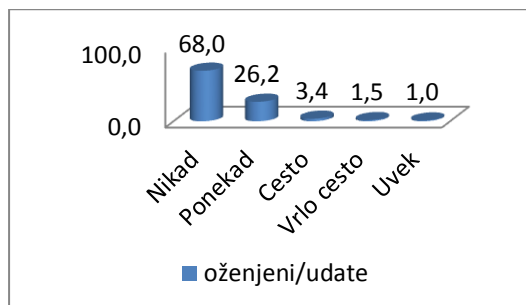

Графикон 97.

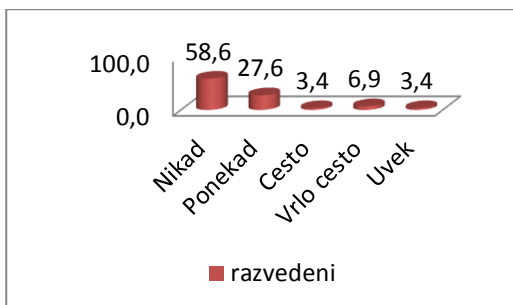

Графикон 98.

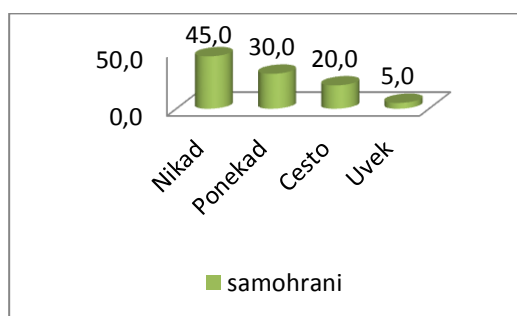
На питање број 7 (да ли грдите ваше дете услед грешке на утакмици?) приказано је у графиконима 99, 100 и 101, да родитељи који су у брачној заједници најмање грде своје дете ако погреша на утакмици, док то највише чине самохрани родитељи.

Графикон 99.

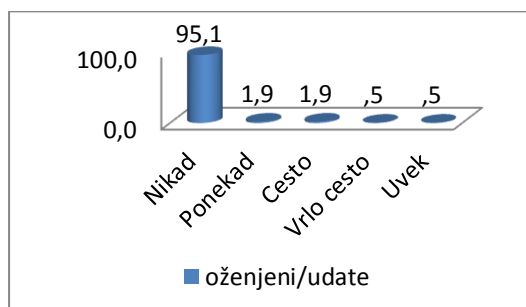

Графикон 100.

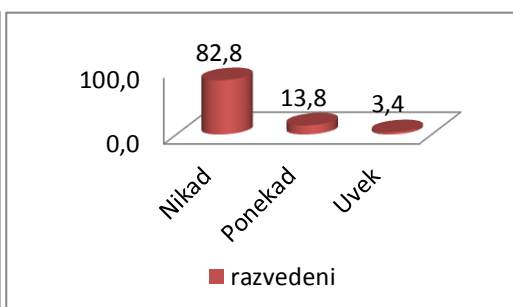

Графикон 101.

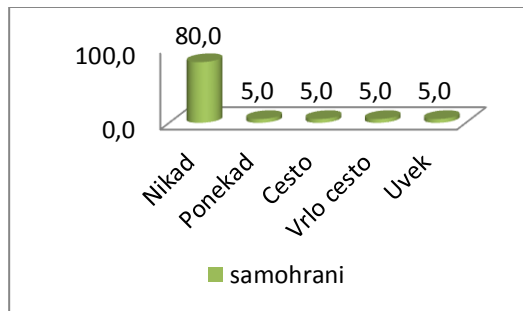
Слични резултати као у предходном питању су добијени и на питање број 8 (да ли кажњавате ваше дете услед грешке на утакмици?) који су приказани графиконима 102, 103 и 104, родитељи у брачној заједници најмање кажњавају своју децу ако се деси нека грешка на утакмици 95.1%, док у већој мери то чине разведени и самохрани родитељи.

Графикон 102.

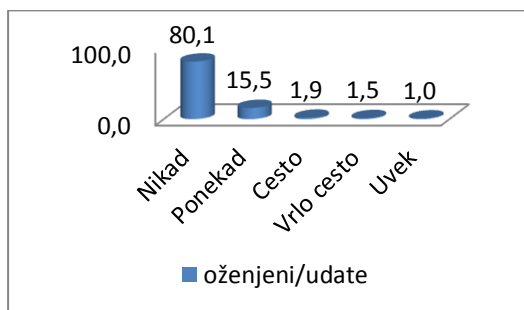

Графикон 103.

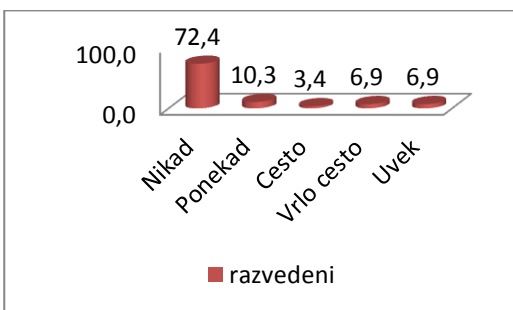

Графикон 104.

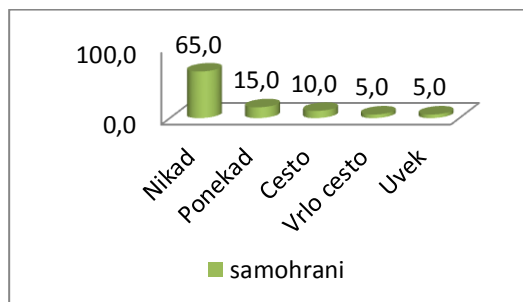
На питање број 9 (да ли љутито реагујете кад тренер изведе ваше дете из игре на утакмици?) у графиконима 105, 106 и 107, приказано је да родитељи који живе у брачној заједници, 80.1% се никад не љути, а код самохраних родитеља је тај проценат 65.0%.

Графикон 105.

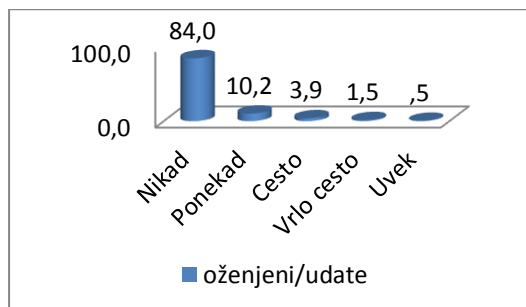

Графикон 106.

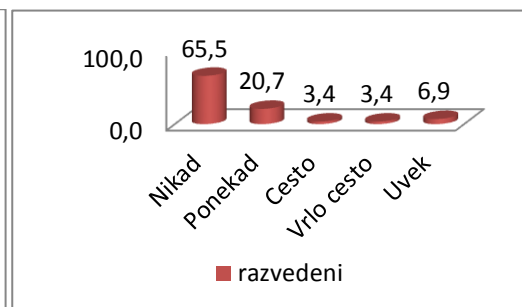

Графикон 107.

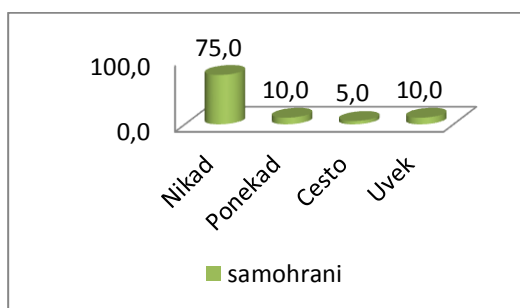
На питање број 10 (да ли полемишете са тренером за време утакмице када искључи ваше дете из игре?) највише полемишу разведени родитељи 34.5%, најмање полемишу родитељи који су у брачној заједници 84.0% (графикони 108, 109 и 110).

Графикон 108.

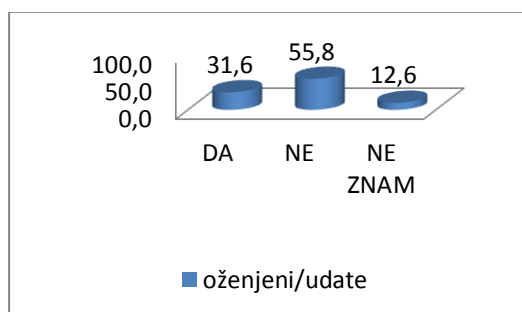

Графикон 109.

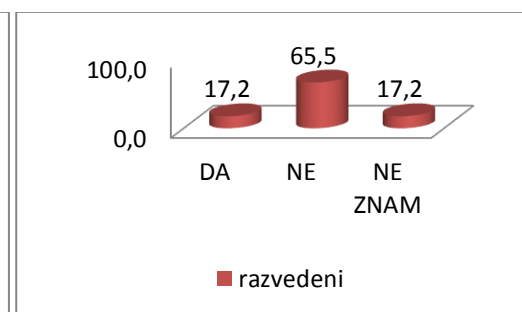

Графикон 110.

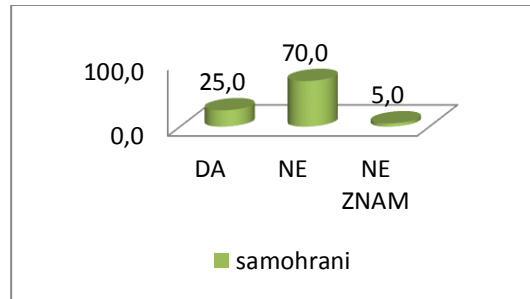
Самохраних родитеља је најмање присуствовало свађи родитеља противничких екипа за време дечије утакмице, док је највише присуствовало родитеља који живе у брачној заједници. На питање број 11 (да ли сте присуствовали свађи родитеља противничких екипа на трибинама за време утакмице?) резултати се налазе у графиконима 111, 112 и 113.

Графикон 111.

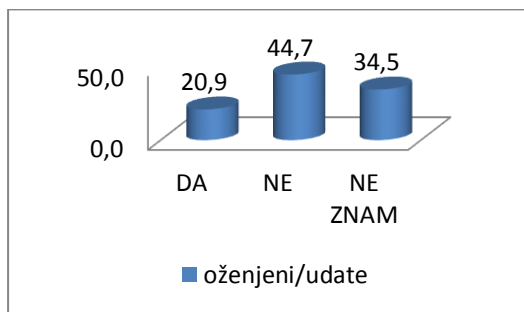

Графикон 112.

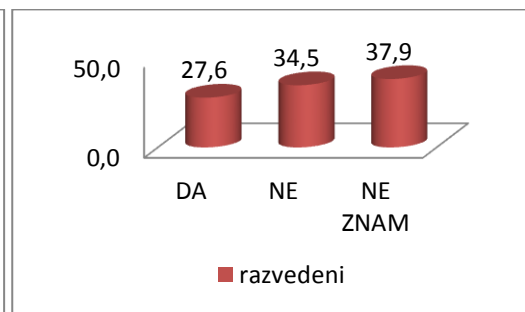

Графикон 113.

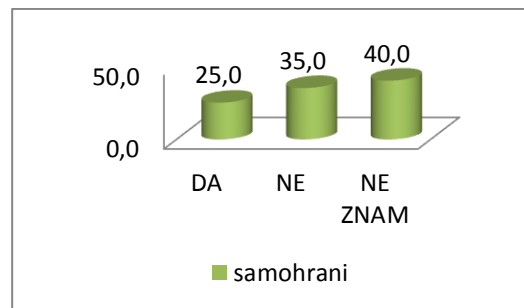
У графиконима 114, 115 и 116, приказани су резултати на постављено питање број 12 (да ли је честа појава свађа родитеља на утакмицама?) родитељи у браку су одговорили да није са 44.7%, док 40.0% самохраних родитеља не зна одговор на то питање.

Графикон 114.

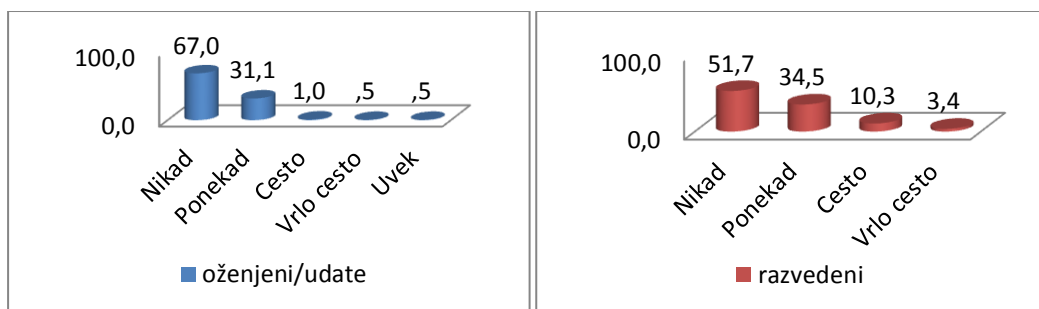

Графикон 115.

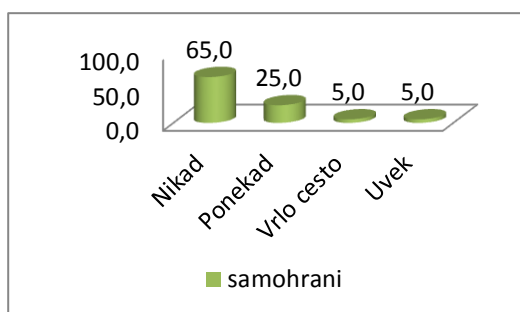
Графикон 116.

Разведени родитељи у највећем проценту, 48.3% сматрају да судије намерно суде на штету њиховог детета, а на исто питање број 13 (да ли мислите да судије намерно суде на штету вашег детета?) графикони 117, 118 и 119, исто то сматра и 1/3 родитеља у брачној заједници.

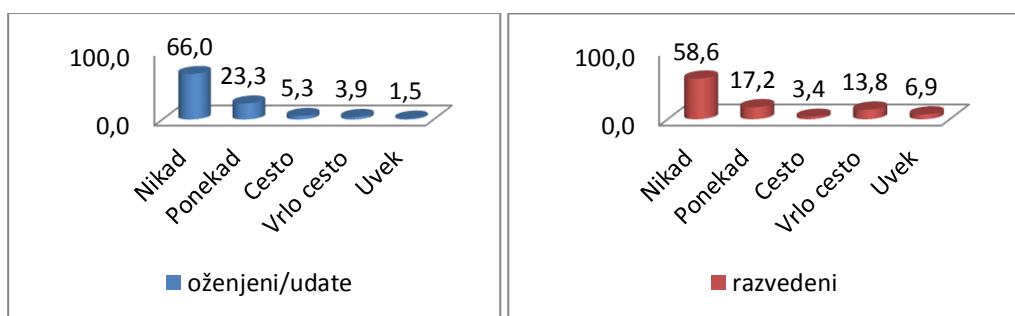
Графикон 117.

Графикон 118.

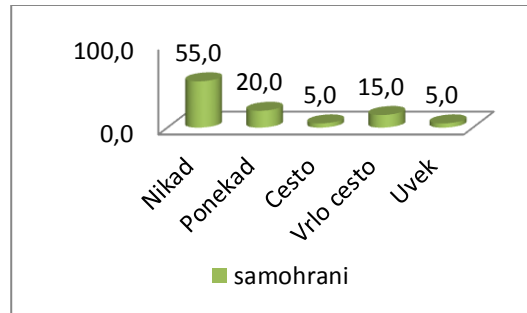
Графикон 119.

У полемисању и вређању судија на дечијим утакмицама у најмањем проценту учествују родитељи који живе у брачној заједници, док 45.0% самохраних родитеља и 41.4% разведених родитеља на постављено питање број 14 (да ли сте гласно рекли судији шта мислите о његовом суђењу током утакмице?) полемите и вређа судије (графикони 120, 121 и 122).

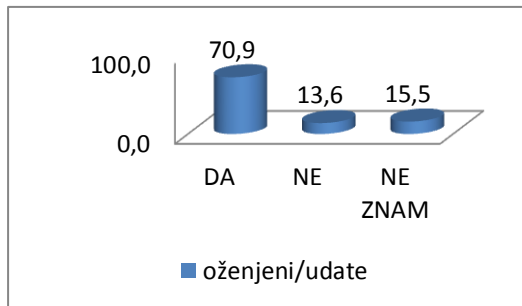
Графикон 120.

Графикон 121.

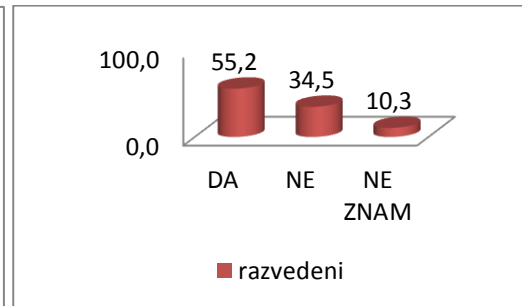

Графикон 122.

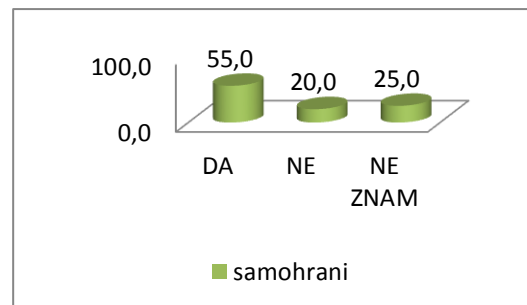
Родитељи у брачној заједници у великом проценту сматрају да је вређање судија вид насиља, док на питање број 15 (да ли мислите да је вређање судија са трибина вид насиља?) 1/3 разведених родитеља сматра да то није, а 25% самохраних родитеља не зна одговор на то питање.

Графикон 123.

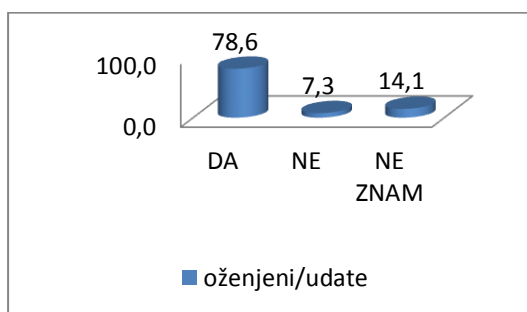

Графикон 124.

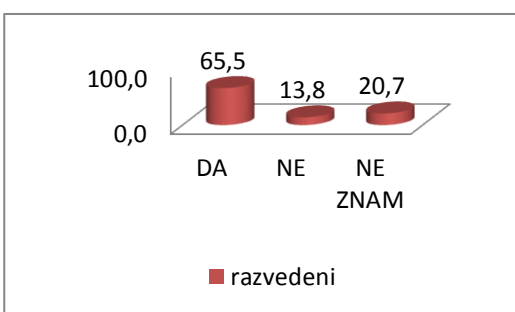

Графикон 125.

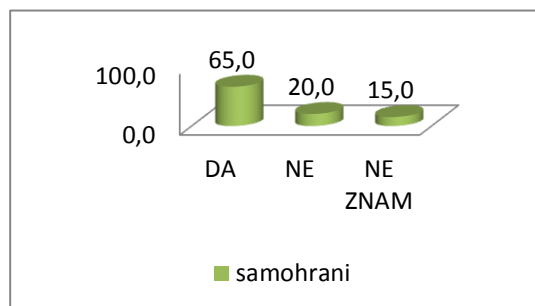
На постављено питање број 16 (да ли мислите да би родитељима који често праве проблеме на утакмицама, требало забранити присуство на утакмицама?) близу 80.0% родитеља који живе у браку је одговорило потврдно и 2/3 самохраних и разведених родитеља сматра да би таквим људима требало забранити присуство на дечијим манифестацијама (графикони 126, 127 и 128).

Графикон 126.

Графикон 127.

Графикон 128.

У поређењу родитеља по брачном статусу, добијене су разлике у следећим питањима: на питање број 1, 45.6% родитеља који су у браку, долази понекад на тренинге свог детета како би му дало подршку, док увек долази највише разведених родитеља и то 20.7% што је дупло више у односу на родитеље који живе у браку. (Графикони 81, 82 и 83).

Код питања број 2, види се на графиконима 84, 85 и 86, да 24.1% разведених родитеља никад не долази на утакмице свог детета што је велика већина у односу на самохране родитеље и оне који живе у браку. Они који увек долазе на утакмицу да подрже дете су разведени родитељи и то 44.8%, што је опет велика већина у односу на друге две групе испитаника.

О стручности тренера, 88.8% родитеља у брачној заједници је одговорило да је тренер стручан за обављање свог посла, док је 60.0% самохраних родитеља одговорило потврдно, што се може видети у графиконима 87, 88 и 89. Морамо узети у обзир да је број испитаника који живе у брачној заједници у овом мастер раду било 206, док је само 20 самохраних родитеља попунило анкету.

Код ометања тренера на тренингу, резултати показују да самохрани родитељи у највећем проценту то чине и то 55.0% (графикони 93, 94 и 95) а никад их не ометају разведени родитељи, 51.7%.

Да ли је вређање судија вид насиља, 34.5% разведених родитеља сматра да није, док 70.9% родитеља који су у браку мисли да јесте, а 25.0% самохраних родитеља није знало одговор на то питање (графикони 123, 124 и 125).

На последње питање из анкете, 20.0% самохраних родитеља је одговорило да не треба забранити насилницима приступ дечијим манифестацијама што је непуно три пута више у односу на резултате родитеља који су у брачној заједници, 7.9% а разведени родитељи су рекли не у 13.8% случајева. (Графикони 126, 127 и 128).

4.5. Потврда хипотеза истраживања

X1 Већина родитеља сматра да су тренери компетентни за обављање тренерског посла – **хипотеза потврђена**

X2 Велики проценат родитеља омета рад тренера на утакмицама и тренинзима – **хипотеза потврђена**

X3 Родитељи непримерено реагују када тренер да предност другој деци – **хипотеза одбачена**

X4 Родитељи имају мали степен толеранције на грешку детета – **хипотеза одбачена**

X5 Велики проценат родитеља непримерено реагује на одлуке тренера за време утакмице - **хипотеза одбачена**

X6 Током такмичења постоји велики број конфликта родитеља у публици – **хипотеза одбачена**

X7 Велики проценат родитеља сматра да је вређање судија са трибина вид насиља - **хипотеза потврђена**

X8 Требало би забранити присуство агресивним родитељима на утакмицама и тренинзима – **хипотеза потврђена**

5. Закључак

Бављење спортским активностима је неопходан део здравог раста и развоја сваког детета а бављење спортом би било пожељно за свако дете. Начин и интензитет укључивања у спортске активности зависи од бројних чинилаца. У овом раду се истиче, како су родитељи један од најважнијих чинилаца и да у великој мери од њих зависи хоће ли и кад дете почети да се бави спортом. Циљ истраживања је био да се утврди утицај родитеља као спортске публике на децу која се баве спортом. С обзиром, да су родитељи неизоставан део сваке активности деце, поготову у млађим узрастима, самим тим њихово понашање може у великој мери унапредити, али и нарушити квалитет спортског живота.

У овом раду акценат је стављен на родитељску подршку детету, притиску на дете као и на насилном понашању родитеља према тренерима и судијама за време тренинга и утакмица.

Из добијених резултата може се закључити, да од 255 анкетираних родитеља из 5 различитих спортова, 84.3% у већој или мањој мери, долази на тренинге и даје подршку свом детету а чак 90.6% родитеља долази на утакмице како би гледало своје дете, што је за сваку похвалу. Међутим, овако велики проценат подршке родитеља и долазака на тренинге и утакмице може представљати и додатни терет и притисак детету као што је и објашњено у раду.

Са друге стране, велики број родитеља (67.0%) омета рад тренера, како на утакмици, тако и на тренингу, што је био и један од задатака овог рада, да се утврди, да ли и у коликој мери родитељи ометају тренера, иако су ти исти родитељи одговорили (са 85.0%) да је тренер стручан да обавља свој посао, како на тренингу, тако и на утакмици. Нажалост, ово је све чешћа појава на нашим теренима и родитељи дају себи за право да вређају тренера са трибина и урушавају његов углед и ауторитет код детета, иако је он у дететовим очима неко коме они верују и виде у њему идола.

Такође се види, да огроман број родитеља грди своје дете ако направи неку грешку на тренингу или утакмици, али их срећом, велика већина не кажњава (92.5%).

Један од задатака у овом раду је био, да се утврди у коликој мери се родитељи свађају на трибинама и да ли је то честа појава? Утврдило се да је трећина испитаника присуствовала некој свађи родитеља на дечијој утакмици.

Гледано на нивоу Републике Србије, то је забрињавајуће велики број, с обзиром да је у овом истраживању било само 255 испитаника.

Велики број родитеља полемише са судијама и вређа их са трибина где су мајке гласније од очева. То баш и није похвално јер су у питању дечије утакмице и требало би децу учити спортским и људским вредностима а не хулиганству и вандализму.

На последњи задатак који је постављен у овом раду, велика већина родитеља се сложила и одговорила да би требало забранити присуство родитељима који често праве проблеме на трибинама.

Ово истраживање би могло послужити за неку озбиљнију студију са много већим бројем испитаника како би се касније предузеле и неке дисциплинске мере у вези са санкционисањем вандала и тако спорт вратио у домен забаве за децу и игре, а не гледања детета као извора егзистенције породице и решавања материјалног питања. Можда би могле да се направе неке радионице и семинари за родитеље, на којима би заједно са спортским психолозима, педагозима и разним стручњацима у спорту, едуковали родитеље како да се понашају са младим спортистима.

Самим тим би деца, па и родитељи уживали на спортским манифестацијама, а не доживљавали трауме, како од противника тако и од сопствених родитеља.

7. Литература

1. Ayers, S.F., Sariscsany, M.J.(2013), „Fizičko vaspitanje za celoživotnu formu“. Beograd: Data status
2. Bass, D. (2008). The coach-parent-athlete triangle: an investigation in age group swimming (doktorska disertacija). Loughborough University, Leicestershire, UK
3. Bačanac, Lj., Radovanović, I (2005). Vaspitanje kroz sport. Beograd: Učiteljski fakultet.
4. Bačanac, Lj., Radovic, M., Veskovic, A. (2007). Specificities of Motivational Profile 4. of Young Athletes of Serbia. Serbian Journal of Sports Sciences, 1 (1-4): 21-28.
5. Bačanac, Lj., Petrović, N., Manojlović, N. (2009). 6. Stepen i oblici nasilja u sportu Srbije, Interna publikacija, Beograd: Ministarstvo za omladinu i sport.
6. Coakley, J. (2006). The good father: parental expectations and youth sport. Leisure Studies, 25(2), 153–163.
7. Côté, J., Hay, J.(2002). Children's Involvement in Sport: A Developmental Perspective. In J. Silva & D. Stevens (Eds). Psychological Foundations of Sport (pp. 484-502). Boston, Merrill: Allyn and Bacon.
8. Davison, K. K. (2004). Activity-related support from parents, peers, and siblings and adolescents's physical activity: Are there gender differences? Journal of Physical Activity and Health, 1, 363-376.
9. Duncan, M. J., Woodfield, L., Al-Nakeeb, Y., Nevill, A. (2002). The relationship between parents' and children's physical activity. BASES Annual Conference. Journal of Sports Sciences, 20, 35-36.
10. Hellstedt, J. C. (1987). The coach/parent/athlete relationship. The Sport Psychologist, 1 (2), 151-160.
11. Holt, N. L., Knight, C. J. (2014). Parenting in youth sport: From research to practice. London: Routledge.
12. Ivanović, R. (2016); „ Faktori od kojih zavisi rezultat u sportu“, Zbornik radova sa 11 međunarodne naučne konferencije, Fakultet za menadžment u sportu, Beograd.
13. Ilić, J. (2012). Odbojka kao porodična tradicija – obrasci bavljenja sportom članova porodice odbojkaša, Međunarodna naučna konferencija „Efekti primene fizičke aktivnosti na antropološki status dece, omladine i odraslih“,Zbornik radova (224-229), Univerzitet u Beogradu, Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
14. Jowett, S., Timson-Katchis, M. (2005). Social networks in sport: Parental influence on the coach-athlete relationship. The Sport Psychologist, 19 (3), 267-287.
15. Kay, T. (2000). Sporting excellence: The family factor in sport: A review of family factors affecting sports participation. European Physical Education Review, 6(2), 151-169.
16. Keresztes, N., Piko, B. F., Pluhar, Z. F. & Page, R. M. (2008). Social influences in sports activity among adolescents. The Journal of the Royal Society for the Promotion of Health, 128 (1), 21-25.

17. Koprivica, V., Galić, M., & Ivanišević S. (2004). Porodica kao generator bavljenja sportom. *Sportmont*, 2-3, 88-98.
18. Kremarik, F. (2000). A family affair: Children's participation in sports. *Canadian Social Trends*, 11. Retrieved from the <http://www.statcan.ca/english/kits/pdf/social/sport2.pdf>
19. Leff, S. S., & Hoyle, R. H. (1995). Young athletes' perceptions of parental support and pressure. *Journal of Youth and Adolescence*, 24 (2), 187–203.
20. Lindstrom Bremer, K. (2012). Parental involvement, pressure, and support in youth sport: A narrative literature review. *Journal of Family Theory & Review*, 4 (3), 235-248
21. Ross, A. J., Mallett, C. J., Parkes, J. F. (2015). The influence of parent sport behaviours on children's development: youth coach and administrator perspectives. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 10 (4), 605-621.
22. Scanlan, T. K., & Lewthwaite, R. (1984). Social psychology aspects of competition for male youth sports participants I: Predictors of competitive stress. *Journal of Sport Psychology*, 8, 25–35.
23. Seabra, A. F., Mendonca, D. M., Thomis, M. A., Peters, T. J. & Maia. J. A. (2008). Associations between sport participation, demographic and socio-cultural factors in Portuguese children and adolescents. *European Journal of Public Health*, 18 (1), 25–30.
24. Vesković, A. (2007). Oblici saradnje i angažovanja roditelja i sportskih trenera. U N. Polovina i B. Bogunović (Ur.), *Saradnja škole i porodice* (pp. 241 – 253). Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
25. Wolfenden, L. E., Holt, N. L. (2005). Talent development in elite junior tennis: Perceptions of players, parents, and coaches. *Journal of applied sport psychology*, 17 (2), 108-126.
26. Wuerth, S., Lee, M. J., & Alfermann, D. (2004). Parental involvement and athletes' career in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 5, 21–33.

